

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ŘÍZENÍ VOZIDLA POD VLIVEM NÁVYKOVÉ
LÁTKY A JEHO SPRÁVNĚPRÁVNÍ A
TRESTNĚPRÁVNÍ KONSEKVENCE**

Autor práce: Martin Vančík, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Bc. Josef Kříha

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Bc. Josefovi Kříhovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

VANČÍK, M. *Řízení vozidla pod vlivem návykové látky a jeho správněprávní a trestněprávní konsekvence : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2015. 65 s. Vedoucí bakalářské práce : Mgr. Bc. Josef Kříha.

Klíčová slova: návyková látka, přestupek, silniční doprava, trestný čin, účinky návykových látek

Bakalářská práce objasňuje formou teoretické analýzy a syntézy postup věcně a místně příslušného policejního orgánu v souvislosti s odhalováním protiprávního jednání řízení vozidla pod vlivem návykové látky. Práce je rozdělena do tří částí. První část se zabývá vysvětlením základního pojmosloví a analýzou návykových látek a jejich účinků na lidský organismus při řízení vozidla pod vlivem návykové látky. Druhá část analyzuje zájmově demonstrováná protiprávní jednání naplňující znaky vybraných skutkových podstat přestupků a trestných činů. V třetí části jsou specifikovány dostupné technické prostředky využívané Policií ČR ke zjišťování, zda řidič není pod vlivem návykové látky nebo alkoholu, a je zde také uveden postup policejního orgánu v případě, že takové jednání zjistí. V závěru práce je analytickým způsobem reflektována kazuistika na dané téma spolu s její trestněprávní či správněprávní konsekvencí.

ABSTRACT

VANČÍK, M. *Driving under the Influence of Drugs and Administrative Law and Criminal Law Consequences : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2015. 65 p. Supervisor : Mgr. Bc. Josef Kříha.

Key words: crime, offence, drug effects, road traffic

This bachelor thesis explains the process of competent police authority in connection with detecting offenses caused by driving a car under the influence of some addictive drugs. The bachelor thesis is divided into three parts. The first part is about explaining basic concepts, describing different drugs and their impact on human organism. The second part analyzes infringements which show signs of the characters of offenses and crimes. In the third part there is a description of technical equipments which are determined to help police to find out if the driver is under the influence of drugs or such a things. There is also mention a process of police authority, which is apply for cases when the driver is under the influence of some addictive substances. In the conclusion of the bachelor thesis is the casuistry on the topic of bachelor thesis which is reflected by the analytical method.

Obsah

Úvod	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Vysvětlení základních pojmů	11
2.1 Správní delikt	11
2.1.1 Přestupek	12
2.2 Trestný čin	13
2.3 Návyková látka	13
2.3.1 Alkohol	14
2.3.2 Omamné a psychotropní látky	15
3 Účinky návykových látek	19
3.1 Účinky alkoholu na lidský organismus	19
3.2 Účinky opiátů na lidský organismus	20
3.3 Účinky konopných drog na lidský organismus	20
3.4 Účinky halucinogenních drog na lidský organismus.....	20
3.5 Účinky stimulantů na lidský organismus	21
3.6 Účinky těkavých látek na lidský organismus	21
4 Trestné činy a přestupky v silniční dopravě	22
4.1 Přestupky v silniční dopravě	22
4.1.1 Dopravní přestupek	22
4.1.2 Okolnosti vylučující protiprávnost přestupku	24
4.1.3 Zánik odpovědnosti za dopravní přestupek.....	24
4.1.4 Sankce za přestupek	25
4.1.5 Přestupky v silniční dopravě v souvislosti s řízením vozidla pod vlivem návykové látky	27
4.2 Trestné činy v silniční dopravě	30

4.2.1	Trestný čin.....	30
4.2.2	Okolnosti vylučující protiprávnost.....	34
4.2.3	Zánik trestní odpovědnosti.....	34
4.2.4	Trestní sankce za trestné činy	35
4.2.5	Trestné činy v silniční dopravě v souvislosti s řízením vozidla pod vlivem návykové látky	36
5	Postup policejního orgánu při zjištění ovlivnění řidiče vozidla návykovou látkou a technické prostředky k tomu určené	39
5.1	Technické prostředky ke zjištění ovlivnění řidiče alkoholem.....	39
5.1.1	Detekční trubice	40
5.1.2	Analyzátor Dräger.....	40
5.1.3	Odborné lékařské vyšetření.....	42
5.2	Technické prostředky ke zjištění ovlivnění řidiče jinou návykovou látkou.....	43
5.3	Postup policejního orgánu při zjištění alkoholu u řidiče vozidla	44
5.3.1	Naměřená hodnota je nižší než 1 g/kg alkoholu	45
5.3.2	Naměřená hodnota je vyšší než 1 g/kg alkoholu.....	46
5.4	Postup policejního orgánu při zjištění jiné návykové látky u řidiče vozidla....	47
5.5	Postup policejního orgánu v případě, kdy se řidič vozidla odmítne podrobit vyšetření	49
6	Kazuistika	51
	Závěr.....	54
	Seznam použitých zdrojů	56
	Přílohy	59

Úvod

Řízení vozidla pod vlivem návykové látky je v současné době jedno z nejčastějších protiprávních jednání, se kterým se jako policista České republiky setkávám. Ze statistik celkového stavu kriminality na území České republiky za rok 2014, které vydalo Policejní prezídium České republiky, vyplývá, že v porovnání s rokem 2013 vzrostl počet trestných činů zabývajících se řízením vozidla pod vlivem návykovou látkou o 1281 skutků.¹ Velkou příčinou toho je dle mého názoru nezvládnutelný boj policejních orgánů s drogovou kriminalitou a užívání drog společností obecně. Uživatelé motorových vozidel, o kterých bakalářská práce pojednává, si často neuvědomují, že při usednutí za volant vozidla pod vlivem návykové látky, v tomto případě alkoholu či drog, neohrožují pouze svoje zdraví, život či svůj majetek, ale také v nejmírnějším případě majetek dalších účastníků silničního provozu či nezúčastněných osob. V těch horších případech zdraví a životy ostatních řidičů, spolujezdců či třeba pouze náhodně procházejících kolemjdoucích. Bohužel právě tato poslední varianta je ze všech nejhorší, a už se nedá žádným způsobem napravit. Poté již pachatelé takového deliktu nezbyvá nic jiného než lítost.

Bakalářská práce analyzuje postup policejního orgánu, který je ze zákona č. 273/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o Policii České republiky**“), dle ustanovení § 2 povinen plnit úkoly v tomto zákoně stanovené. Těmito úkoly jsou chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (dále jen „**mezinárodní smlouva**“)². Policejní orgán plní tyto úkoly i v souvislosti s odhalováním protiprávních jednání v silniční dopravě při řízení vozidla pod vlivem návykové látky od prvotního zjištění na podezření ze spáchání protiprávního jednání, tzn. od provedení

¹ *Statistické přehledy kriminality*. POLICIE ČR.: [online]. 2015 [cit. 2015-02-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2014.aspx/>>.

² ČESKO. Zákon č. 273 ze dne 17. Července 2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4086.

silniční kontroly motorového vozidla hlídkou Policie České republiky, přes následný postup policejního orgánu po zjištění, že byl řidič při řízení vozidla ovlivněn návykovou látkou, tzn. určení trestněprávního následku při spáchání trestného činu či správněprávního následku při spáchání přestupku. Zákonný předpis, který opravňuje Policii ČR využívat zákonné nástroje ke zjištění ovlivnění návykovou látkou řidiče motorového vozidla, ať už v obecné formě provedení silniční kontroly či možnosti ověřovat si předepsanými technickými prostředky ovlivnění návykovou látkou u řidiče motorového vozidla je zákon č. 361/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen **„zákon o provozu na pozemních komunikacích“**).

Jedná se o tematicky rozmanité téma, na něž lze nahlédnout z mnoha různých úhlů pohledu. Bakalářská práce vychází z písemných zdrojů a z vlastní praxe a poznatků zjištěných při výkonu ve služebním poměru autora bakalářské práce.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem teoreticky orientované bakalářské práce je formou analytického a syntetizujícího vhledu vyhodnotit postup věcně a místně příslušného policejního orgánu v rámci odhalování zájmově demonstrováných protiprávních jednání v souvislosti s řízením vozidla pod vlivem návykové látky a následné kvalifikované subsumpce reflektující možnou trestněprávní či správněprávní odpovědnost odpovědných osob.

Prvním úkolem, kterému se bakalářská práce věnuje, je vysvětlení pojmu návyková látka, vyjmenování jejich druhů a jejich účinků. Dále zde jsou vysvětleny pojmy, které souvisejí s daným tématem. Práce zde dále popisuje trestné činy a přestupky, kterých se může řidič motorového vozidla dopustit při řízení vozidla pod vlivem návykové látky, a postup policejního orgánu při zjišťování těchto protiprávních deliktů a popis technických prostředků, které využívá Police České republiky k odhalování řidičů motorových vozidel a ostatních účastníků silničního provozu, kteří jsou pod vlivem návykové látky nebo alkoholu. Práce následně analyzuje postup policejního orgánu v případě zjištění předmětného protiprávního jednání. V závěru práce je uvedena kazuistika na téma bakalářské práce spolu s analýzou jejího trestněprávního či správněprávního následku.

Při zpracování bakalářské práce bylo čerpáno jak z veřejně dostupné odborné literatury a zdrojů, tak z interních aktů řízení Policejního prezidia Policie České republiky a platných zákonů účinných na území České republiky. Dále bylo čerpáno z evidencí Policie České republiky a vybraných trestních spisů Policie České republiky, Krajského ředitelství policie hl. města Prahy, Obvodní ředitelství Praha III, Místní oddělení Policie Kobylisy. V bakalářské práci byla použita metoda analýzy a následné syntézy a dále metoda kazuistika.

2 Vysvětlení základních pojmů

V této kapitole budou vysvětleny základní pojmy týkající se daného tématu, jejichž význam je důležitý pro celkové porozumění dalším částem práce. Bude zde vysvětlen pojem správního deliktu a trestného činu. Dále zde bude vysvětleno, co je návykovou látkou a jaké jsou její základní druhy.

2.1 Správní delikt

Správním deliktem je čin, který porušuje zákon, závazný právní předpis či jiný právní akt, a jehož spáchání porušuje zájem společnosti, či vzniká fyzické nebo právnické osobě škoda, a to buď hmotná, mravní nebo na zdraví. „Z hlediska odpovědnosti za spáchaný delikt rozlišujeme trestně právní odpovědnost, tj. odpovědnost za soudní delikty, a správně právní odpovědnost, tj. odpovědnost za správní delikty.“³

Nejznámějším a nejběžnějším správním deliktem je přestupek, kterému zde bude věnována podkapitola. Dalšími správními delikty jsou jiné správní delikty. Do této skupiny, dle právní odpovědnosti, řadíme „správní delikty fyzických osob, správní delikty právnických osob, hybridní správní delikty (správní delikty podnikatelů), disciplinární delikty a správní pořádkové delikty.“⁴ Jiných správních deliktů se mohou dopustit právnické osoby a fyzické osoby podnikající.

„Právní úprava těchto správních deliktů vyjma přestupku, který je upraven zvláštním zákonem o přestupcích, není ani částečně kodifikována. Je obsažena v jednotlivých zákonech z oblasti veřejné správy.“⁵ Dle těchto zákonů se postupuje při procesních záležitostech, jako jsou například ukládání sankcí za porušení povinností ukládané daným zákonem, které ukládají příslušné správní úřady.

³ HORZINKOVÁ, E., ČECHMÁNEK, B., *Přestupky a správní trestání*. Praha, 2008, s. 12.

⁴ HORZINKOVÁ, E., ČECHMÁNEK, B., *Přestupky a správní trestání*. Praha, 2008, s. 13.

⁵ ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V., *Přestupkové právo*. Praha, 2006, s. 16.

2.1.1 Přestupek

Jak bylo již výše zmíněno, přestupek je nejběžnější správní delikt, který na rozdíl od jiných správních deliktů je upraven zákonem č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o přestupcích**“), kde je uvedena i jeho zákonná definice.

Přestupek je dle ustanovení § 2 odst. 1 „zákona o přestupcích“, „*zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.*“⁶

V ustanovení § 3 „zákona o přestupcích“, je pak stanoveno, že k odpovědnosti za spáchaný přestupek postačí zavinění z nedbalosti. V opačném případě pak zákon musí přímo stanovit podmínku, že je třeba úmyslného zavinění.⁷ Pro úmyslné spáchaní přestupku platí, že osoba musí chtít porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, nebo když věděla, že takovým jednáním může škodlivý následek způsobit a byla s tím srozuměna.⁸ Naproti tomu k nedbalostnímu spáchaní přestupku dojde tehdy, jestliže pachatel věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí. O nedbalostní přestupek jde také tehdy, když daná osoba nevěděla, že svým jednáním může porušit, nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, avšak s přihlédnutím k okolnostem a osobním poměrům (schopnostem, praxi, povolání, věku apod.) o tom mohla a měla vědět.⁹

Materiálním znakem přestupku je jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti. Právě míra společenské nebezpečnosti je to, co odlišuje od sebe přestupek a trestný čin. U trestného činu je tato míra samozřejmě mnohem vyšší.

⁶ ČESKO. Zákon č. 200 ze dne 17. května 1990, o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1990, částka 35, s. 810.

⁷ ČESKO. Zákon č. 200 ze dne 17. května 1990, o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1990, částka 35, s. 810.

⁸ ČESKO. Zákon č. 200 ze dne 17. května 1990, o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1990, částka 35, s. 810.

⁹ ČESKO. Zákon č. 200 ze dne 17. května 1990, o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1990, částka 35, s. 810.

2.2 Trestný čin

Trestné činy jsou soudní delikty, u kterých se řeší trestně právní odpovědnost. Na rozdíl od správních deliktů, jejichž skutkové podstaty jsou uvedeny v mnoha různých právních normách, a tudíž je neupravuje žádný společný zákonný předpis, skutkové podstaty trestných činů jsou přesně a pouze definovány v zákoně č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**trestní zákoník**“). Trestný čin je definován v ustanovení § 13 trestního zákoníku „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“¹⁰ K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanovili výslovně trestní zákon, že postačí zavinění z nedbalosti.¹¹ V tomto ohledu se liší od přestupku, kde je odpovědnost obrácená.

Trestně právní odpovědnost lze uplatnit pouze v tom případě, ve kterém nepostačí uplatnit odpovědnost dle jiného právního předpisu. Proto je potřeba při shodnosti skutkové podstaty přestupku a trestného činu rozhodnout o trestně, nebo správně právní odpovědnosti a to právě po posouzení míry společenské nebezpečnosti.

2.3 Návyková látka

Z hlediska trestního práva je návyková látka definována v ustanovení § 130 „trestního zákoníku“, kde se uvádí – „*Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnost nebo sociální chování.*“¹² V širším slova smyslu se dá říci, že návykové látky jsou v podstatě veškeré látky, ať už přírodní, nebo syntetické, které splňují dva základní požadavky:

¹⁰ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 356.

¹¹ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 356.

¹² ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 382.

- mají tzv. psychotropní účinek, tj. ovlivňuje nějakým způsobem naše prožívání okolní reality, mění naše „vnitřní“ naladění – prostě působí na psychiku a může vyvolat závislost.“¹³

Pojem návyková látka je často kritizován, že není dostatečně určitý, a že vyvolání návyku není pojmovým znakem každé takové látky. Z tohoto důvodu se zdálo, že uvedený termín není příliš vhodný, a proto bylo při přípravě návrhu trestního zákoníku uvažováno o jeho nahrazení jiným pojmem (např. droga, opojná látka apod.). Po proběhlé diskusi však byl zachován pojem návykové látky, jako pojem, který je již v praxi vžitý.

2.3.1 Alkohol

Alkohol (chemicky etylalkohol) je tolerovanou a nejpoužívanější legální drogou světa, která vzniká kvašením cukrů, a to buď ovocných anebo z obilných zrn či brambor. Je zároveň nejužívanější návykovou látkou v silniční dopravě. Alkohol se po požití vstřebává v těle do krevního oběhu. Délka a účinek alkoholu je závislá na velkém množství faktorů, jako např. tělesné hmotnosti, koncentraci vypitého alkoholu, množství a v neposlední řadě také psychickém rozpoložení jedince. Jeho užívání je omezeno některými zákonnými úpravami, avšak pro dospělé je legálně dostupný.

Podle § 2 písm. g) zákona 379/2005Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů**“), jsou alkoholickými nápoji lihoviny, víno, pivo a jiné nápoje, které obsahují více než 0,5 objemového procenta alkoholu.¹⁴

¹³ PRESL, J. *Drogová závislost. Může být ohroženo i Vaše dítě?*. Praha, 1995, s. 9.

¹⁴ ČESKO. Zákon č. 379/2005 Sb. ze dne 19. srpna 2005. Úplné znění zákona č. 379/2005Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2005, částka 133, s. 7093.

Závislost na alkoholu na rozdíl od tzv. opiátové závislosti vzniká pomalu, někdy až 20 let. Právě tento dlouhodobý a nenápadný vývoj je nebezpečný pro uživatele, protože sám uživatel alkoholu i jeho okolí často vyvíjející se závislost přehlédnou.¹⁵

2.3.2 Omamné a psychotropní látky

Do této kategorie patří ostatní, společností netolerované návykové látky. Jsou to omamné látky, u nichž je nebezpečí chorobného návyku a vzniku psychických změn (např. kokain, opium, morfin, heroin atd.). Seznam těchto látek je uveden v přílohách č. 1 až 3 zákona č. 168/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů**“).¹⁶ Psychotropními látkami jsou látky ovlivňující psychiku člověka (např. amfetamin, efedrin atd.). Seznam těchto látek je uveden v přílohách č. 4 až 7 téhož zákona „o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů“.¹⁷

- **Opiáty**

Jedná se o tlumivé látky s výrazným euforickým efektem. Skupina nese název podle sušené šťávy z nezralých makovic (opia). „Ta se získá tak, že se nařízne nezralá makovice, z které začne vytékat většinou žlutozeleně zbarvená šťáva, která na vzduchu zasychá v hnědou, beztvárovou hmotu.“¹⁸ Opium obsahuje celou řadu alkaloidů, mezi základní patří morfin a kodein. Psychotropní efekt opiátů je celkově zklidňující, proto se v lékařství používají jako nejsilnější léky proti bolesti (morfin), nebo jako léky proti kašli, protože tlumí kašlací reflex. Po požití nastává stav příjemného uvolnění a uklidnění. Typický způsob aplikace těchto drog je inhalace po zahřátí nebo kouření v cigaretách.

¹⁵ KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha, 2005, s. 425.

¹⁶ ČESKO. Zákon č.168 ze dne 11. června 1998, o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 1998, částka 57, příloha 1-3.

¹⁷ ČESKO. Zákon č.168 ze dne 11. června 1998, o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 1998, částka 57, příloha 4-7.

¹⁸ PRESL, J. *Drogová závislost. Může být ohroženo i Vaše dítě?*. Praha, 1995, s. 23.

Klasickým představitelem této skupiny je heroin. Heroin se získává derivací morfia a má podobu bílého nebo i hnědého prášku bez zápachu se silně hořkou chutí. Je to jedna z nejnebezpečnějších drog pro svoji velkou návykovost. Závislost na něm vzniká poměrně rychle, již po několika týdnech denního užívání. Heroin navozuje příjemné pocity blaha, uvolnění a úniku ze skutečnosti.

- **Konopné drogy**

Asi nejrozšířenější látkou vyskytující se v současné společnosti je marihuana, která patří do skupiny konopných drog (kanabionoidy). Po alkoholu jsou nejčastější látkou zneužívanou v silniční dopravě. Hlavním zdrojem této skupiny drog je rostlina *Cannabis* (konopí), známá jako marihuana. Rostlina obsahuje mnoho účinných látek, nejdůležitější je delta-9-tetrahydrokanabinol (THC), který je nositelem halucinogenních účinků. Existují různé formy lišící se obsahem pryskyřice a množstvím účinné látky – THC. Z rostliny lze získat hašiš, to je zaschlá a zformovaná pryskyřice ze samčích rostlin, nebo sušené květenství a horní lístky samičí rostliny konopí, což je označováno jako marihuana. Konopné drogy jsou užívány zejména kouřením, ale jsou běžné i jiné úpravy, například v podobě čaje či použití této suroviny při pečení. Očekávaným efektem při aplikaci této drogy je zklidnění či veselost.

- **Halucinogenní drogy**

Hlavním účinkem této skupiny látek je změna vnímání. Halucinogenní drogy (halucinogeny) se dají rozdělit do tří skupin. Tou první jsou přírodní halucinogenní drogy rostlinného původu a z hub - psilocybin, který je obsažen v houbě Lysohlávka česká, která je dostupná skoro po celém území České republiky. Je to nejrozšířenější přírodní halucinogenní látka. Druhou skupinou jsou pak halucinogenní drogy živočišného původu (bufetenin). Poslední skupinou jsou umělé nebo poloumělé halucinogenní drogy (LSD), s těmi se experimentovalo v rámci psychoterapie k usnadnění a urychlení terapeutického procesu u těžších neuróz, poruch osobnosti a závislosti.¹⁹ LSD se vyskytuje ve formě tzv. tripů či krystalů. Trip je malý papírový čtvereček s potiskem různých symbolů. Krystaly jsou malé granuly většinou

¹⁹ KALINA, K. a kolektiv. *Drogy a drogové závislosti I*. Praha, 2003, s. 169-170.

tmavomodré, nebo zelené barvy, které připomínají umělé hnojivo. Obě tyto formy se užívají postupným rozpouštěním pod jazykem v ústech.²⁰

Nejčastější způsob aplikace halucinogenů je ústně, dále kouřením, výjimečně nitrožilně. Rychlost nástupu účinku závisí na způsobu aplikace a na látce, obvykle se jedná o desítky minut. Vrcholu intoxikace se dosahuje po hodinách. Po aplikaci dochází vždy ke změnám nálady a motorické koordinace, účinky se mohou lišit dle užití drogy.

- **Stimulanty**

Jsou psychoaktivní látky, které vyvolávají dočasné zlepšení duševních nebo tělesných funkcí, případně obojího. Po odeznění účinku látky se dostaví stav podobný kocovině. Nejčastější legální „drogy“ spadající do této kategorie jsou káva, čaj a tabák. Mezi ilegální drogy v této kategorii se řadí pervitin (slangově také perník), který je mezi uživateli v České republice asi nejoblíbenější, protože výrobní postup není složitý a droga se dá vyrobit z léků v domácím prostředí. Výroba této látky se vcelku dobře utají vzhledem k tomu, že látka nijak nezapáchá.

Kokain je dalším zástupcem stimulačních drog. Je představitelem přírodní látky, která se získává z keře Koky, nacházející se v Jižní Americe. Nejčastější forma kokainu je bílý krystalický prášek. Způsoby aplikace jsou žvýkání listů keře Koky, dále šňupání prášku a injekční aplikace. Upravený kokain k aplikaci pomocí kouření se nazývá crack.

Další synteticky vyrobený stimulant je známý pod pojmem ecstasy (extáze), neboli také pod pojmem taneční droga. Aplikuje se ústy ve formě kapslí nebo tablet, které jsou nápadné designem. Uživatel je po užití schopen zvýšeného fyzického výkonu.

- **Těkavé látky**

Tyto látky nastolují pocit euforie s utlumujícím účinkem, někdy se mohou objevit i zrakové a sluchové halucinace. Jedná se o skupinu organických rozpouštědel, nejběžněji používané a velice snadno dostupné jsou látky toluen, aceton, chemopren

²⁰ ŠTABLOVÁ, R., BREJCHA, B. *Návykové látky a současnost*. Praha, 2006, s. 71-72.

a rajský plyn, dále sem patří složky některých lepidel, ředidel a rozpouštědel. Aplikace je výhradně inhalací a účinek se dostavuje okamžitě.

Prodej těkavých látek není nijak zákonně upraven. Jejich obstarání je velmi snadné (toluen a další látky jsou k dostání v každé drogerii a jeho prodej není nijak věkově omezen). Z medicínského hlediska jsou těkavé látky vysoce nebezpečnou drogou, která nevratně poškozuje zdraví uživatele.

3 Účinky návykových látek

V této kapitole budou popsány účinky návykových látek na organismus uživatelů. Bude zde uveden jejich negativní dopad na lidský organismus. Z krátkodobého hlediska mají některé návykové látky v malém procentu případů i pozitivní vliv na lidský organismus, avšak většinou jsou tyto návykové látky ve vysoké míře návykové a z dlouhodobého hlediska užívání těchto látek mají na lidský organismus vždy negativní dopad, který zhoršuje zdravotní stav uživatelů, v nejhorších případech užívání shora uvedených látek zapříčiní i smrt uživatele.

3.1 Účinky alkoholu na lidský organismus

Požítí alkoholu v malých dávkách působí převážně stimulačně. Nastupuje pocit sebevědomí a energie, později dochází ke ztrátě zábrán a snížení sebekritičnosti. S přibývajícím množstvím alkoholu v lidském organismu se dostavuje únava, útlum a spánek. Dlouhodobé nežádoucí účinky na lidský organismus jsou poruchy trávení a poškození jater. Při dlouhodobém požívání alkoholu hrozí uživateli poškození nervového systému, organické poškození mozku, a v některých případech dochází k poruchám paměti. Alkohol je návyková látka, na které si lze snadno vypěstovat závislost.²¹

Účinky alkoholu na řidiče při řízení motorového vozidla se odvíjejí od hladiny alkoholu v lidském organismu. Obecně jde o pocit zvýšeného sebevědomí, který sebou přináší po překročení určité hladiny alkoholu v těle pocit nezničitelnosti a nesmrtelnosti. Řidič má tedy tendenci riskovat, předjíždět vozidla, či řídit vozidlo vysokou rychlostí. Při zvyšující se hladině alkoholu v lidském organismu se u řidiče zhoršuje odhad vzdálenosti, výrazně se prodlužuje reakční čas, zhoršuje se postřeh, koncentrace a pozornost. Při vysoké míře obsahu alkoholu v lidském organismu se řidiči motorového vozidla snižuje schopnost soustředění, vnímání a zužuje se zorné pole. Všechny tyto účinky zvyšují několikanásobně možnost vzniku dopravní nehody.

²¹ CELOSTNIMEDICINA. Co jste o alkoholu možná nevěděli. [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-02-16]. Dostupné na WWW: < <http://www.celostnimedicina.cz/co-jste-o-alkoholu-mozna-nevedeli.htm> >.

3.2 Účinky opiátů na lidský organismus

Hlavními představiteli v této skupině jsou látky morfin a heroin. Řidič pod vlivem opiátů je ihned po aplikaci utlumen, ospalý a dochází ke zpomalení reflexů, má zpomalenou motoriku, je apatický, zúžením zornic dochází k zhoršenému vidění při snížené viditelnosti. Řidič, který je dlouhodobým uživatelem opiátů a je pod jejich vlivem, působí klidně a vyrovnaně. Naopak při abstinenci opiátů není řidič schopen jakékoliv činnosti.²² Po odeznění účinku se může projevit u řidiče agresivní styl jízdy, bezohlednost a nebezpečné manévry.

3.3 Účinky konopných drog na lidský organismus

Spadají sem drogy s obsahem THC (marihuana, hašiš). Po požití této látky se u řidiče objeví euforie, nebo skleslost, případně až silná únava. S tím je spojeno následné snížení pozornosti a nevěnování se řízení. Celkově řidič pod vlivem konopných drog potřebuje delší časový prostor na veškerou reakci spojenou s řízením motorového vozidla, což si uvědomuje, a v souvislosti s tím většinou řidič pod vlivem látky s obsahem THC jede nižší rychlostí.²³ Řidič není schopen vozidlem udržet správný směr jízdy, často přehlídí dopravní značení, křižovatky a má problém s odhadem vzdálenosti při parkování.

3.4 Účinky halucinogenních drog na lidský organismus

Do této kategorie řadíme drogy LSD a psilocybin (lysohlávka). Prvními účinky jsou neschopnost ovládat své pohyby, někdy i závrať a nevolnost. Poté dochází k pocitu euforie, dobré nálady anebo naopak k pocitu nepohody, úzkosti až deprese. U řidiče dochází po aplikaci této drogy k postupné ztrátě pozornosti, ovládnutí pohybů a občas může docházet k halucinacím, jak sluchovým tak i zrakovým. Vzhledem k tomu, že

²² Kolektiv autorů sdružení SANANIM. *Drogy: otázky a odpovědi*. Praha, 2007, s. 168-171.

²³ VORLOVÁ, K. *Drogy a řízení – alkohol a ostatní psychoaktivní látky v silniční dopravě. Zaostřeno na drogy*, 2008, s. 2.

účinky těchto drog se vracejí, a dochází k tzv. flash-backu (opětovná intoxikace a navození stavu podobného po aplikaci drogy) až několik dní po aplikaci, může být řidič neschopen řídit motorové vozidlo i bez užití drogy.²⁴

3.5 Účinky stimulantů na lidský organismus

Tuto skupinu prezentují drogy pervitin, kokain a extáze. Po aplikaci u uživatelů zvyšují aktivitu, sebevědomí a odvalu, zlepšují náladu, potlačují trému, ospalost a pocit hladu. U závislých na těchto látkách dochází k povahovým změnám (nesnášenlivost, prechlivost, hrubost) a později i k psychotickým stavům s bludy, zmateností, neklidem a agresivitou.²⁵

Při řízení vozidla pod vlivem stimulantů nastává pocit agrese, což sebou přináší rychlou a bezohlednou jízdu, při které se řidič dopouští mnoha chyb. V určitých případech může u řidiče nastat pocit, že je někým pronásledován, tudíž nastává paranoidní pocit a následná potřeba dotýcnou představu (osobu, vozidlo) setřást, což souvisí s rychlou a agresivní jízdou. Zároveň se snižuje řidičova pozornost a dochází k přeceňování svých schopností. Řidiči pod vlivem stimulantů jsou z tohoto důvodu nejnebezpečnější pro ostatní účastníky silničního provozu.

3.6 Účinky těkavých látek na lidský organismus

Mezi nejpoužívanější těkavé látky patří toluen, aceton, chemopren a lepidla a ředidla. Hlavní účinek mají na centrální nervový systém. Po aplikaci nastává pocit euforie s utlumujícím účinkem, který může přecházet až k halucinacím, jak sluchovým tak zrakovým. Časté užívání vede převážně k poruchám a poškození mozku, od hloupenutí až k poruchám chování a emotivnosti. Předávkování vede k bezvědomí a stavu kóma, může dojít i k zástavě srdce, dechu, nebo k udušení se zvratkou.²⁶ Při řízení vozidla pod vlivem těkavých látek dochází u řidiče k únavě, nepozornosti a ke zpomalení motoriky.

²⁴ ŠTABLOVÁ, R. a kol. *Drogy v silniční dopravě*. Praha, 2003, s. 40.

²⁵ VOREL, F. *Toxikologie*. České Budějovice, 1996, s. 42.

²⁶ KALINA, K. a kolektiv. *Drogy a drogové závislosti I*. Praha, 2003, s. 180-182.

4 Trestné činy a přestupky v silniční dopravě

V úvodní kapitole byl obecně vysvětlen pojem přestupku a trestného činu. Tato kapitola popíše blíže povinné znaky, které musí dle zákona splňovat jednání řidiče v silniční dopravě proto, aby se jednání, kterého se dopustí, posuzovalo jako přestupek či trestný čin. Budou zde také uvedeny konkrétní přestupky a trestné činy, kterých se může dopustit řidič motorového vozidla při jízdě pod vlivem návykové látky.

4.1 Přestupky v silniční dopravě

V této podkapitole budou vysvětleny pojmy dopravního přestupku, znaky skutkové podstaty přestupku, a budou zde uvedeny konkrétní přestupky, kterých se může dopustit řidič v souvislosti s řízením vozidla pod vlivem návykové látky.

4.1.1 Dopravní přestupek

Pojem dopravního přestupku je společností tolerovaný název pro „Přestupek proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu.“ Samotná definice dopravního přestupku není nijak zákonně upravena. V současné době je ale praxe taková, že pojem dopravní přestupek, ač není nikde definován, je dopravními experty tolerován a běžně používán. Do okruhu přestupků, které do této kategorie spadají, můžeme zařadit všechny přestupky, které byly spáchány v souvislosti s řízením vozidla v silničním provozu. Těmto přestupkům se věnuje zákon č. 361/2000 Sb., „o provozu na pozemních komunikacích“, který vymezuje základní povinnosti řidiče, oprávnění policie a vymezuje přestupky a sankce za ně. Protiprávní jednání v souvislosti s požitím návykové látky v silniční dopravě jsou obsažena v ustanovení § 125c zákona „o provozu na pozemních komunikacích“ – *Přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích*.²⁷ I zde, stejně jako u trestných činů, je důležité přesně kvalifikovat skutkovou podstatu přestupku. Přestupek musí vykazovat znaky dané zákonem. Jedná se o znaky obecné, typové a materiální.

²⁷ ČESKO. Zákon č. 361 ze dne 14. září 2000, o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2000, částka 98, s. 4612-4615.

- **Znaky dopravního přestupku**

Abychom mohli hovořit o jednání jako o přestupku, musí vykazovat znaky dané zákonem. Základní znaky, které musí přestupek vykazovat, jsou **obecné** znaky. Tyto jsou společné pro všechny přestupky. Mezi hlavní znaky patří protiprávnost, čímž se rozumí, že dané jednání je přestupkovým nebo jiným zákonem zakázáno, tudíž porušuje daný právní předpis. Dalším obecným znakem je zavinění, které u přestupku postačuje z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění. Povinnému znaku zavinění se práce blíže věnuje v kapitole 2. Dále mezi obecné znaky spadá věk. V ustanovení § 5 odst. 1 „zákona o přestupcích“ se hovoří o tom, že za „přestupek není odpovědný ten, kdo v době jeho spáchání nedovršil patnáctý rok svého věku.“²⁸ Tímto je jasně definována věková hranice pachatele přestupku. Posledním obecným znakem je příčetnost. To znamená, že osoba, která v době spáchání přestupku nebyla příčetná, není trestně odpovědná za přestupek. Přesněji je pak uvedeno, že „za přestupek není odpovědný, kdo pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat, že jde o porušení nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem, nebo nemohl ovládat své jednání. Odpovědnosti se však nezabývá ten, kdo se do stavu nepřičetnosti přivedl, byť i z nedbalosti, požitím alkoholu nebo užitím jiné návykové látky.“²⁹

Přestupek musí splňovat dále **typové** znaky. Těmi rozumíme objekt, objektivní stránku a subjekt, subjektivní stránku. Objektem dopravních přestupků je zájem společnosti na plynulosti a bezpečnosti silničního provozu, a dále všechny zájmy společnosti chráněné zákonem související se silničním provozem, tudíž ochrana zdraví a života účastníků silničního provozu a ochrana majetku. Objektivní stránka dopravních přestupků spočívá nejčastěji svou formou v porušení právního předpisu o bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, kterým je zákon o provozu na pozemních komunikacích.³⁰ Obecně je subjektem každá trestně odpovědná fyzická osoba, která poruší ustanovení § 125c „zákona o provozu na pozemních komunikacích“. Nejčastěji je subjektem řidič motorového vozidla starší 18 let, který je vlastník řidičského oprávnění, ale může to být také osoba mladší 18 let, spolujezdec nebo chodec.

²⁸ ČESKO. Zákon č. 200 ze dne 17. května 1990 o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, částka 35, s. 810.

²⁹ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha, 2011, s. 31.

³⁰ KUČEROVÁ, H., *Dopravní přestupky v praxi*. Praha, 2006, str. 34.

Subjektivní stránka pak určuje míru zavinění pachatele přestupku, a to buďto zavinění úmyslné, nebo z nedbalosti.

Materiálním znakem je označena míra škodlivosti pro společnost. Míra škodlivosti je důležitá pro posouzení, zda překročila zákonodárci zamýšlenou hranici, kdy už je jednání pachatele považováno za nebezpečné pro společnost. Aby bylo jednání pachatele označeno za přestupek, musí být za přestupek výslovně označeno v konkrétním zákoně.

4.1.2 Okolnosti vylučující protiprávnost přestupku

V minulém odstavci bylo zmíněno, že protiprávnost patří mezi povinné obecné znaky. A právě při nenaplnění znaku protiprávnosti se nejedná o přestupek a osoba nemůže být za jednání mající znaky přestupku trestně odpovědná. Přestupkem tedy není jednání, jímž někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněného zákonem, přičemž útok musí být odvrácen přiměřeným způsobem. Při naplnění tohoto jednání se jedná o nutnou obranu. Dále přestupkem není jednání, jímž někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem, jestliže tímto jednáním nebyl způsoben zřejmě stejně závažný následek než ten, který hrozil, a toto nebezpečí nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak.³¹ V tomto případě hovoříme o krajní nouzi.

4.1.3 Zánik odpovědnosti za dopravní přestupek

Zánik trestní odpovědnosti způsobují okolnosti, které nastávají po spáchání dopravního přestupku, ale dříve, než je o něm pravomocně rozhodnuto příslušným správním orgánem. Nejběžnější okolností zániku trestní odpovědnosti za přestupek je promlčecí lhůta, která je uvedena v ustanovení § 20 „zákona o přestupcích“, kde je uvedeno, že „*Přestupek nelze projednat, uplynul-li od jeho spáchání jeden rok; nelze jej též projednat, popřípadě uloženou sankci nebo její zbytek vykonat, vztahuje-li se na přestupek amnestie.*“³² Za další možný zánik odpovědnosti lze považovat i jednání, kterého se dopustí osoba, jež používá výsad a imunit podle zákona nebo mezinárodního

³¹ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář.* Praha, 2011, s. 9.

³² ČESKO. Zákon č. 200 ze dne 17. května 1990 o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, částka 35, s. 812.

práva. V tomto případě se však jedná o vyjmutí takových osob z působnosti zákona o přestupcích.³³

4.1.4 Sankce za přestupek

V případě, že se osoba dopustí spáchání přestupku, mohou přestupci být uloženy sankce stanovené zákonem o přestupcích. Sankce musí být uloženy pouze na základě zákona a v rozmezí stanoveném pro daný přestupek. Obecně lze tedy chápat sankci jako následek přestupku, jež má zajistit postih pachatele za jeho protiprávní jednání a má směřovat k jeho budoucí nápravě. Sankce za přestupky jsou vymezeny v ustanovení § 11 odst. 1 „zákona o přestupcích“.³⁴ Jedná se o:

- 1) Napomenutí
- 2) Pokuta
- 3) Zákaz činnosti
- 4) Propadnutí věci
- 5) Zákaz pobytu

Tyto sankce lze uložit samostatně nebo spolu s jinou sankcí, až na případ, kdy pokutu nelze uložit spolu s napomenutím. V oblasti dopravních přestupků Policie ČR uplatňuje nejčastěji sankci formou pokuty, protože je ze zákona věcně příslušná k jejím ukládáním za dané druhy přestupků. Ostatní druhy sankcí je oprávněn ukládat v řízení o přestupcích jedině správní orgán, který je místně a věcně příslušný. Druh a výše sankce se ukládá podle platných právních norem v rozsahu, který stanovuje zákon. Policista i správní orgán se musí při rozhodování o výši sankce řídit ustanovením § 12 „zákona o přestupcích“, kde je uvedeno, že „*Při určení druhu sankce a její výměry se přihlédne k závažnosti přestupku, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k míře zavinění, k pohnutkám a k osobě pachatele, zda a jakým způsobem byl pro týž skutek postižen v disciplinárním řízení.*“³⁵

³³ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha, 2011, s. 52 – 53.

³⁴ ČESKO. Zákon č. 200 ze dne 17. května 1990 o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, částka 35, s. 811.

³⁵ ČESKO. Zákon č. 200 ze dne 17. května 1990 o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, částka 35, s. 811.

Aplikací tohoto právního ustanovení lze říci, že nelze určit stejnou výši sankce pro všechny pachatele, protože u každého přestupku budou jiné okolnosti, které směřovali ke spáchání přestupku a je tedy na policistovi či správním orgánu, aby v každém jednotlivém případě rozhodoval při udělení sankce individuálně, právě na základě aplikace tohoto právního ustanovení. V případě spáchání více dopravních přestupků najednou, je vedeno společné řízení o uložení sankce, kde je pachateli uložena sankce za přestupek nejpřísněji postižitelný.³⁶ Napomenutí jako druh sankce u dopravních přestupků spáchaných pod vlivem návykové látky nepřipadá vzhledem k velké společenské nebezpečnosti v úvahu. V souvislosti s dopravními přestupky spáchanými pod vlivem návykové látky se nejčastěji aplikují sankce pokuta a zákaz činnosti.

- **Pokuta**

Pokuta je nejčastěji využívaný druh peněžité sankce, kterou Policie ČR i příslušné správní orgány aplikují. Pokuta se ukládá pouze na základě zákona a v rozmezí stanoveném k danému přestupku. V ustanovení § 13 zákona „o přestupcích“ je uvedena finanční hranice pokuty, a sice že v blokovém řízení lze uložit pokutu do výše 1000 Kč, nestanoví-li zvláštní část tohoto zákona nebo jiný zákon pokutu vyšší.³⁷ Výjimku zde tvoří příkazní řízení, které je zvláštním druhem zkráceného řízení. Zde zákon umožňuje uložit pokutu do výše 4000 Kč. Zákon o přestupcích rozlišuje výši pokuty podle věku pachatele. V ustanovení § 19 je uvedeno, že „*Horní hranice pokuty se u mladistvých snižuje na polovinu, přičemž však nesmí být vyšší než 2000 Kč. V blokovém řízení nelze uložit mladistvému pokutu vyšší než 500 Kč; pokutu až do výše 1000 Kč lze uložit mladistvému, pokud tento zákon nebo zvláštní zákon připouští v blokovém řízení uložit pokutu vyšší než 1000 Kč.*“³⁸ Zákon u mladistvých dále zakazuje možnost projednání přestupku v příkazním řízení a vyjmutí sankce zákaz pobytu pro mladistvé. Zákon o přestupcích taktéž určuje, že mladistvému lze uložit sankci zákaz činnosti, ale pouze nejdéle na dobu 1 roku. Zároveň nesmí bránit výkon této sankce jeho přípravě na povolání.

³⁶ JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha, 2011, s. 59 - 60.

³⁷ ČESKO. Zákon č. 200 ze dne 17. května 1990 o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, částka 35, s. 812.

³⁸ ČESKO. Zákon č. 200 ze dne 17. května 1990 o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, částka 35, s. 812.

- **Zákaz činnosti**

Sankce zákaz činnosti se ukládá za nejzávažnější přestupky v silniční dopravě nebo za jejich opakované spáchání, zpravidla vždy za přestupky v souvislosti s řízením vozidla pod vlivem návykové látky. Pod zákazem činnosti se zde rozumí zákaz řízení motorových vozidel. Tato sankce může být aplikována pouze u přestupků, kde zákon takovéto uložení vysloveně připouští. Zákon upravuje časové období, na které lze zákaz řízení přestupci udělit, a to nejvýše na dobu dvou let, u mladistvých se tato doba zkracuje na polovinu. Sankci zákaz činnosti může správní orgán uložit spolu s pokutou, nelze ho však uložit samostatně, jako jedinou sankci za přestupek. Zákaz činnosti je oprávněn ukládat podle zákona pouze věcně a místně příslušný správní orgán. Tuto sankci upravuje ustanovení § 14 „zákona o přestupcích“.³⁹

4.1.5 Přestupky v silniční dopravě v souvislosti s řízením vozidla pod vlivem návykové látky

Přestupky, kterých se může dopustit řidič v souvislosti s řízením vozidla pod vlivem návykové látky, jsou taxativně upraveny v zákoně „o provozu na pozemních komunikacích“, kde je jim věnován § 125c. Skutková podstata přestupků na dané téma je uvedena v ustanovení § 125c, odst. 1, písm. b) a písm. c), kde je uvedeno, že přestupku se dopustí ten, kdo:⁴⁰

b) v rozporu s § 5 odst. 2 písm. b) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo po užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky,

c) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodila požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky.

Konkrétním subjektem zde je řidič, který řídí vozidlo po požití návykové látky nebo alkoholického nápoje. Rozdíl mezi těmito dvěma ustanoveními je míra ovlivnění

³⁹ ČESKO. Zákon č. 200 ze dne 17. května 1990 o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, částka 35, s. 812.

⁴⁰ ČESKO. Zákon č. 361 ze dne 14. září 2000, o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2000, částka 98, s. 4612.

řidiče vozidla návykovou látkou nebo alkoholickým nápojem, kdy u písmene c) je vyžadován stav vylučující způsobilost, což je stav, při kterém je značně snížena jeho schopnost vnímaní, a řidič není schopen vhodně a včas reagovat na situace v silničním provozu. Kdežto u písmena b) není vyžadován stav vylučující způsobilost, ale pouze ten fakt, že řídí vozidlo bezprostředně po požití návykové látky nebo alkoholického nápoje. To znamená, že ovlivnění řidiče vozidla při naplnění skutkové podstaty písmena b) je méně závažné, než v případě písmena c), a taktéž jsou sankce udělované za spáchání těchto přestupků odlišné. Stav vylučující způsobilost je taktéž jeden z povinných znaků skutkové podstaty přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky dle § 274 trestního zákoníku (dále jen „TZ“), který je s ustanovením § 125c, odst. 1, písm. c), zákona „o provozu na pozemních komunikacích“, velmi podobný. Rozdíl mezi posouzením tohoto jednání jako přestupku či přečinu je právě ve zjištění míry ohrožení života, zdraví nebo majetku, kterou svým jednáním řidič vozidla způsobil. Proto je potřeba ke každému jednání přistupovat individuálně a hodnotit ho z mnoha úhlů. Většinou se na tyto případy zpracovávají odborné vyjádření z jiných oborů, aby se zjistila míra ohrožení, či míra stavu vylučující způsobilost.

Dalším přestupkem, kterého se může řidič dopustit v souvislosti s řízením vozidla pod vlivem návykové látky je uveden v ustanovení § 125c, odst. 1 písm. d) zákona „o provozu na pozemních komunikacích“, kde je upraveno, že přestupku se dopustí ten, kdo:⁴¹

d) se v rozporu s § 5 odst. 1 písm. f) a g) odmítne podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyla ovlivněna alkoholem nebo jinou návykovou látkou.

Tento přestupek sice nepotvrdí či nezjistí míru ovlivnění návykovou látkou či alkoholickým nápojem u řidiče vozidla, avšak tím, že se řidič odmítne podrobit tomuto vyšetření, porušuje svoje povinnosti, které mu ukládá zákon o provozu na pozemních komunikacích, a to právě podrobení se na výzvu policisty vyšetření, zda při řízení vozidla není ovlivněn návykovou látkou. Odmítnutí je v tomto případě akceptovatelné pouze v případě, že by tento úkon nebyl schopen vzhledem ke zdravotnímu stavu vykonat a vykonání úkonu by bylo nebezpečné pro jeho zdraví. V jiném případě je řidič, který se odmítne podrobit tomuto vyšetření automaticky považován, jako by byl

⁴¹ ČESKO. Zákon č. 361 ze dne 14. září 2000, o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2000, částka 98, s. 4612.

ovlivněn návykovou látkou či alkoholickým nápojem a lze mu uložit sankci danou zákonem za tento přestupek.

Zákon „o provozu na pozemních komunikacích“ taktéž upravuje kromě povinností řidiče vozidla také povinnosti dané ze zákona učitelům autoškoly, kteří musí při výcviku dbát opatrnosti na studenty autoškoly. Jejich případné ovlivnění alkoholickým nápojem či návykovou látkou by bylo pro bezpečnost v silniční dopravě velkým nebezpečím. Tato problematika je uvedena v ustanovení § 125c odst. 3, kde je uvedeno, že učitel autoškoly se dopustí přestupku tím, že:⁴²

- a) *v rozporu s § 8a odst. 1 písm. a) požije alkoholický nápoj nebo užije jinou návykovou látku během jízdy ve výcvikovém vozidle,*
- b) *v rozporu s § 8a odst. 1 písm. b) vykonává činnost učitele autoškoly bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, kdy ještě je pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky,*
- c) *v rozporu s § 8a odst. 1 písm. c) vykonává činnost učitele autoškoly, ačkoliv je jeho schopnost k výkonu této činnosti snížena v důsledku jeho zdravotního stavu,*
- d) *se přes výzvu dle § 8a odst. 2 písm. a) a b) odmítne podrobit vyšetření, zda při výkonu činnosti učitele autoškoly nebyl ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou.*

Zákon o provozu na pozemních komunikacích v ustanovení § 125c odst. 4 a 5,⁴³ upravuje sankce, které jsou správní orgány oprávněny uložit za shora uvedené přestupky. Za přestupek podle odstavce 1 písm. c), d), se uloží pokuta od 25 000 Kč do 50 000 Kč a zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let. Za přestupek dle odstavce 1 písm. b), se uloží pokuta od 2 500 Kč do 20 000 Kč a zákaz činnosti od 6 měsíců do jednoho roku. Za přestupek podle odstavce 3, se uloží pokuta od 10 000 Kč do 20 000 Kč a zákaz činnosti od 6 měsíců do jednoho roku. Tyto sankce neukládá policejní orgán, ale místně a věcně příslušný správní orgán na základě zákona.

⁴² ČESKO. Zákon č. 361 ze dne 14. září 2000, o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2000, částka 98, s. 4613.

⁴³ ČESKO. Zákon č. 361 ze dne 14. září 2000, o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2000, částka 98, s. 4614.

4.2 Trestné činy v silniční dopravě

V této podkapitole bude blíže popsán pojem trestného činu, jeho znaky, a další pojmy vztahující se k trestnému činu. Dále zde bude uveden a rozebrán konkrétní trestný čin, jehož se může řidič vozidla dopustit při řízení vozidla pod vlivem návykové látky.

4.2.1 Trestný čin

V úvodní kapitole byl uveden pojem trestného činu vycházející z ustanovení § 13 trestního zákoníku, že trestný čin je „*protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně*“, dále pak je dle ustanovení § 111 trestního zákoníku stanoveno, že *trestným činem se rozumí jen čin soudně trestný a pokud z jednotlivých ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, je trestným činem též příprava k trestnému činu, pokus trestného činu, organizátorství, návod a pomoc*.⁴⁴ Jediný právní předpis, který upravuje trestné činy, je zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, trestní zákoník (dále jen „**TZ**“). Tento právní předpis přesně definuje jednotlivé skutkové podstaty trestných činů a tresty, které jsou soudy oprávněny za toto jednání uložit. V ustanovení § 14 TZ je vysvětleno dělení trestných činů, které dělí trestné činy na přečiny, zločiny a zvlášť závažné zločiny. *Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvlášť závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let*.⁴⁵ Aby se dalo o určitém jednání říci, že se jedná o trestný čin, musí vykazovat znaky dané zákonem. Jedná se o obecné, typové a materiální znaky.

⁴⁴ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 380.

⁴⁵ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 356.

- **Znaky trestného činu**

V případě, že jednání nevykazuje všechny povinné (obligatorní) znaky trestného činu, nemůže se jednat o trestný čin. Jedná se o **obecné** znaky, kterými jsou věk, přičetnost a jednání se musí dopustit fyzická osoba. **Materiálním** znakem je protiprávnost, kterou zde rozumíme jednání, které je trestním zákoníkem zakázáno, a tudíž jednání porušuje zákon. S tím souvisí i společenská škodlivost, která je důležitá pro posouzení, zda se jedná o trestný čin, či o jiné jednání, které se může posuzovat dle jiných právních předpisů. Tímto se zabývá ustanovení § 12 odst. 2 TZ, kde je uvedeno, že „*Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.*“⁴⁶ Toto ustanovení znamená, že podle trestního zákoníku se postupuje pouze v případě, když způsobené jednání je tak společensky závažné, že nepostačí uplatňovat postup na způsobené jednání dle jiného (mírnějšího) právního předpisu. Závažnost trestného činu se určuje zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu, následkem, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem.⁴⁷ Věk pachatele trestní zákoník definuje v ustanovení § 25 TZ a to že, „*Kdo v době spáchání činu nedovrší patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný.*“⁴⁸ Trestní odpovědnost nastává tedy dnem následujícím po patnáctých narozeninách. Přičetností se práce zabývala v podkapitole znaky přestupku. Jediným rozdílem u trestného činu zde je, že trestní zákoník rozlišuje i tzv. zmenšenou přičetnost, která je definována v § 27 TZ tak, že „*Kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu měl podstatně sníženou schopnost rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, je zmenšeně přičetný.*“ Zde tedy není jednoduché říci o pachateli, zda byl přičetný či nikoliv, ale musí se zde zkoumat míra jeho přičetnosti, či míra ovlivnění duševní poruchou u osoby pachatele.

⁴⁶ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 356.

⁴⁷ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 357.

⁴⁸ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 358.

Dále musí trestný čin naplnit **typové** znaky, což jsou znaky, kterými se od sebe jednotlivé trestné činy navzájem odlišují. Typové znaky jsou uvedeny v příslušné skutkové podstatě trestného činu. Každá skutková podstata má povinné (obligatorní) a nepovinné (fakultativní) znaky. Nepřítomnost některého z obligatorních znaků znamená, že se nemůže jednat o trestný čin. Obligatorními typovými znaky jsou objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka. Objektem trestného činu jsou považovány v teorii i praxi abstraktní společenské vztahy, zájmy a hodnoty (vlastnické vztahy, život a zdraví člověka, osobní svoboda, důstojnost člověka atd.), které se někdy označují jako „právní statek“, chráněné trestním zákonem.⁴⁹ Znaky objektu nejsou zpravidla ve skutkové podstatě vyjádřeny, ale dají se z ní vždy odvodit. Objekt trestného činu dělíme na obecný, který vyjadřuje souhrn všech zájmu chráněné zákonem, dále druhový, dle tohoto rozdělení jsou trestné činy děleny do jednotlivých hlav a oddílů ve zvláštní části trestního zákoníku (např.: proti životu a zdraví, svobodě), a na individuální, které určuje jednotlivý chráněný zájem trestního zákoníku.

Objektivní stránka je právě takové jednání pachatele, kterým se od sebe jednotlivé trestné činy navzájem nejvíce odlišují. Taktéž objektivní stránka má obligatorní a fakultativní znaky. K obligatorním patří jednání, které chápeme jako „projev vůle pachatele ve vnějším světě jako vědomé činnosti člověka, zaměřené na dosažení určitého cíle, záměru“⁵⁰, a následek (porušení nebo ohrožení objektivní stránky trestného činu). Mezi těmito povinnými znaky musí být příčinný vztah, tzn., že pachatel musí svým jednáním způsobit následek, v případě že nezpůsobí, není trestně odpovědný. Pachatel se jednáním dopustí formou konání, což je obecně formulováno jako svalový pohyb vedený k určitému cíli s určitým záměrem, anebo formou opomenutí, které je uvedeno v ustanovení § 112 TZ – „*jednáním se rozumí i opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu, úředního rozhodnutí nebo smlouvy, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li taková jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání anebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.*“⁵¹ Mezi fakultativní znaky objektivní stránky patří místo a doba jednání, způsob provedení, hmotný předmět útoku, účinek a prostředek. Může nastat ovšem i případ, kdy skutková

⁴⁹ ŠÁMAL, P. et al. *Trestní zákoník I s komentářem*. Praha, 2009, s. 115.

⁵⁰ ŠÁMAL, P. et al. *Trestní zákoník I s komentářem*. Praha, 2009, s. 118.

⁵¹ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 380.

podstata trestného činu přímo vyžaduje fakultativní znak objektivní stránky jako povinný znak. V tom případě se fakultativní znak stává obligatorním.

Dalším obligatorním znakem skutkové podstaty je subjekt. Subjektem je pachatel, který svým jednáním naplnil všechny znaky skutkové podstaty trestného činu, nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná. Dále může být subjektem trestného činu nepřímý pachatel, spolupachatel či účastník. Přesné definice těchto subjektů jsou v ustanoveních § 22-24 TZ.⁵² Trestného činu se může dopustit pouze fyzická osoba, která musí splňovat podmínku přičetnosti a věkovou hranici. Subjekt dělíme na obecný, který může být kdokoliv, kdo splňuje uvedené podmínky, ve skutkových podstatách vyjádřen slovem „kdo“, dále je to subjekt speciální, z důvodu, že tento subjekt má zvláštní postavení nebo způsobilost, kterou nedisponují ostatní osoby (policista, voják), a subjekt konkrétní, který musí mít zvláštní vlastnost (matka).

Posledním obligatorním znakem skutkové podstaty je subjektivní stránka trestného činu. Tímto pojmem se myslí vnitřní psychický stav pachatele. Povinným znakem subjektivní stránky trestného činu je zavinění. To může být ve formě úmyslu nebo nedbalosti. Úmyslné zavinění je upraveno v ustanovení § 15 TZ, kde je uvedeno, že trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel „*chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, nebo věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobilý, byl s tím srozuměn.*“⁵³ Nedbalostní zavinění je upraveno v ustanovení § 16 TZ, kde se uvádí, že trestný čin je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel „*věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí, nebo nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl.*“⁵⁴ K fakultativním znakům subjektivní stránky patří pohnutka, cíl nebo záměr.

⁵² ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 357-358.

⁵³ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 356.

⁵⁴ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 356.

4.2.2 Okolnosti vylučující protiprávnost

I u trestného činu mohou nastat okolnosti, které vylučují trestnost osoby, která spáchala trestný čin. Tyto okolnosti nám vylučují obligatorní znak trestného činu protiprávnost, tudíž se jednání nemůže posuzovat jako trestný čin, ale čin jinak trestný, a pachatel, který se dopustil tohoto jednání, nemůže být trestně odpovědný. Okolnostmi vylučující protiprávnost se zabývá Hlava III TZ, kde je v ustanovení § 28 TZ vysvětlen pojem krajní nouze, jako „čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem.“ Zároveň musí krajní nouze splňovat podmínku, že „nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.“⁵⁵ V případě nenaplnění jakéhokoliv znaku z uvedené definice se nemůže jednat o jednání v krajní nouzi. V ustanovení § 29 TZ je dále uveden pojem nutné obrany, jako „čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem, a zároveň jednání v nutné obraně nesmí být zcela zjevně nepřiměřené způsobu útoku.“⁵⁶ Oproti krajní nouzi může při použití nutné obrany nastat i následek vážnější, než ten který hrozil, avšak musí být splněna podmínka, že obrana nesmí být zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku. Nutná obrana směřuje proti útočníkovi, kdežto krajní nouze může směřovat proti komukoliv. Dalšími okolnostmi vylučující protiprávnost jsou svolení poškozeného, oprávněné použití zbraně a přípustné riziko. Uvedené okolnosti nejsou důležité pro téma této bakalářské práce, proto zde nebudou blíže popsány.

4.2.3 Zánik trestní odpovědnosti

Trestní zákoník jasně stanovuje okolnosti, které jsou podmínkou pro zánik trestní odpovědnosti. Jsou to okolnosti, které nastanou po spáchání trestného činu a zároveň dříve, než je o trestném činu pravomocně rozhodnuto. Tyto okolnosti způsobují jednou provždy zánik práva státu na potrestání pachatele. Okolnostmi se

⁵⁵ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 358.

⁵⁶ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 358.

zabývá hlava IV trestního zákoníku. Jedná se o účinnou lítost a promlčecí dobu. Účinnou lítost lze aplikovat na dokonané trestné činy vyjmenované v ustanovení § 33 TZ v případě, že pachatel dobrovolně zamezil škodlivému následku trestného činu nebo jej napravil nebo učinil oznámení o trestném činu policejnímu orgánu či státnímu zástupci v době, kdy škodlivému následku trestného činu mohlo být ještě zabráněno.⁵⁷ Nejběžnějším zánikem trestní odpovědnosti je promlčecí doba. Tu vymezuje ustanovení § 34 TZ. Zde je uvedeno, že trestní odpovědnost za trestný čin zaniká uplynutím promlčecí doby, jež činí:⁵⁸

- a) dvacet let, jde-li o trestný čin, za který trestní zákon dovoluje uložení výjimečného trestu, a trestný čin spáchaný při vypracování nebo při schvalování privatizačního projektu podle jiného právního předpisu,*
- b) patnáct let, činí-li horní hranice trestní sazby odnětí svobody nejméně deset let,*
- c) deset let, činí-li horní hranice trestní sazby odnětí svobody nejméně pět let,*
- d) pět let, činí-li horní hranice trestní sazby odnětí svobody nejméně tři léta,*
- e) tři léta u ostatních trestných činů.*

Promlčecí doba se tedy odvíjí od délky trestu odnětí svobody, tudíž lze říci, že čím závažnější trestný čin, tím se na něj vztahuje delší promlčecí doba. Jsou ale i trestné činy, které jsou vyjmuty z promlčecí doby pro jejich závažnost, a tudíž trestnost činu nezaniká. Skutkové podstaty těchto trestných činů jsou uvedeny v ustanovení § 35 TZ⁵⁹, který je věnován právě určení trestných činů vyloučených z promlčení.

4.2.4 Trestní sankce za trestné činy

Trestními sankcemi za spáchání trestného činu jsou tresty a ochranná opatření. Trestní sankce se ukládají pouze na základě trestního zákona. Zároveň obecnou zásadou při ukládání trestní sankce je, že pachateli nelze uložit kruté a nepřiměřené trestní sankce. Výkonem trestní sankce nesmí být ponížena lidská důstojnost. Toto jsou obecné

⁵⁷ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 359.

⁵⁸ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 359-360.

⁵⁹ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 360.

zásady pro ukládání trestní sankce. Dalšími okolnostmi ovlivňující ukládání trestní sankce jsou stanoveny v ustanovení § 38-45 trestního zákoníku.⁶⁰ Druhy trestů, které může soud za spáchané trestné činy uložit, jsou:⁶¹

- a) odnětí svobody,
- b) domácí vězení,
- c) obecně prospěšné práce,
- d) propadnutí majetku,
- e) peněžitý trest,
- f) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- g) zákaz činnosti,
- h) zákaz pobytu,
- i) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- j) ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání,
- k) ztrátu vojenské hodnosti,
- l) vyhoštění.

Druhy ochranných opatření upravuje ustanovení § 98 TZ⁶², kde je uvedeno, že soud může uložit za trestný čin ochranné opatření ve formě ochranného léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci, nebo jiné majetkové hodnoty a ochranné výchovy. Podrobné vysvětlení všech trestních sankcí není potřeba pro pochopení celkového kontextu daného tématu bakalářské práce.

4.2.5 Trestné činy v silniční dopravě v souvislosti s řízením vozidla pod vlivem návykové látky

Jediná skutková podstata trestného činu, která se zabývá řízením vozidla pod vlivem návykové látky, je uvedena v § 274 trestního zákoníku jako trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky. Trestní zákoník zde uvádí definici odstavce 1, která zní *„kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo*

⁶⁰ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 360-363.

⁶¹ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 365.

⁶² ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 376-377.

*způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.*⁶³ Odstavec 2 je kvalifikovanou skutkovou podstatou trestného činu. Kvalifikovaná skutková podstata znamená, že je přísněji postižitelná z důvodu, že v jednání pachatele jsou spatřeny zvlášť přitěžující okolnosti. Odstavec 2 tedy uvádí, že *„odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, peněžitým trestem, nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán v případě, že pachatel způsobí činem uvedeným v odstavci 1 havárii, dopravní nebo jinou nehodu, jinému ublížení na zdraví nebo větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek, dále spáchá-li takový čin při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je vliv návykové látky zvlášť nebezpečný, zejména řídí-li hromadný dopravní prostředek, nebo byl-li za takový čin v posledních dvou letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn.*⁶⁴ U daného trestného činu je naplněním skutkové podstaty už pouhá jízda vozidlem pod vlivem návykové látky, aniž by řidič někoho přímo ohrozil, tudíž i když je vozidlo řízeno jinak nezávadně a ve shodě s požadavky pravidel silničního provozu, jednání naplňuje znaky uvedené skutkové podstaty trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky.

Hranice množství, která definuje stav vylučující způsobilost, byla stanovena Rozsudkem Nejvyššího soudu ČR, SP. zn. 11 TZ 24/82, kde je uvedeno, že za hranici, kdy řidič motorového vozidla po požití alkoholu není způsobilý bezpečně ovládat motorové vozidlo a kdy jej lze postihnout podle ustanovení § 274 trestního zákoníku – Ohrožení pod vlivem návykové látky, považuje judikatura běžně hladinu kolem jednoho promile alkoholu v krvi. Toto je orientační hodnota pro orgány činné v trestním řízení, aby věděli jak ve věci postupovat. Zdali jednání kvalifikovat jako správní delikt, v tomto případě přestupek, nebo postupovat dle trestního řádu a věc kvalifikovat jako trestný čin. Hodnota je pouze orientační, na každého člověka působí alkohol jiným způsobem a hranici stavu vylučující způsobilost ovlivňuje u každého člověka mnoho faktorů, od hmotnosti člověka až po stravu či pitný režim v okamžiku ovlivnění alkoholem. Ohrožení pod vlivem návykové látky je pravděpodobně nejčastější trestný čin v silniční dopravě, soudě dle praxe policie.⁶⁵ U jiných návykových látek než alkoholu, je třeba zjišťovat konkrétní stav ovlivnění takovou látkou a porovnat ho

⁶³ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 417.

⁶⁴ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 417.

⁶⁵ ŠTABLOVÁ, R. a kol. *Drogy v silniční dopravě*. Praha, 2003, s. 23.

s ustáleným posuzováním stavu vylučujícím způsobilost, který byl přivezen alkoholem, zpravidla za pomoci znalce. Toto se provádí hlavně znaleckými posudky a případnými výslechy svědků, které jsou brány jako důležité důkazní prostředky pro následné soudní řízení.

Abychom zjistili množství alkoholu nebo jiné návykové látky v organismu řidiče, je řidič ze zákona povinen podrobit se orientační dechové zkoušce kalibrovaným přístrojem k tomu určeným, anebo testu na zjištění přítomnosti návykové látky v organismu. V případě pozitivního výsledku se následně přistupuje k odbornému lékařskému vyšetření krve, případně moči, na přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky v organismu, a to z důvodu přesnějšího výsledku hladiny alkoholu nebo návykové látky v organismu řidiče.

5 Postup policejního orgánu při zjištění ovlivnění řidiče vozidla návykovou látkou a technické prostředky k tomu určené

Postup policejního orgánu v problematice zjišťování návykové látky u řidičů vozidel upravuje závazný pokyn policejního prezidenta (dále jen „ZPPP“) č. 160 z roku 2009. Policejní orgán se však neřídí pouze tímto předpisem, ale i dalšími zákonnými předpisy, a to hlavně zákonem „o provozu na pozemních komunikacích“, který opravňuje policejní orgán k provádění orientačních dechových vyšetření u řidičů motorových vozidel z důvodu zjištění, zdali neřídí vozidlo pod vlivem návykové látky. Provádění vyšetření policejním orgánem se realizuje k tomu určenými technickými prostředky, kterými se bude zabývat následující podkapitola.

5.1 Technické prostředky ke zjištění ovlivnění řidiče alkoholem

Provést orientační vyšetření u řidiče vozidla je policejní orgán oprávněn na základě ustanovení § 124 odst. 10 písm. f) zákona „o provozu na pozemních komunikacích“, kde je uvedeno, že *policista je oprávněn vyzvat řidiče, aby se podrobil orientačnímu vyšetření, zda neřídí vozidlo pod vlivem alkoholických nápojů*. Orientační vyšetření provádí policista formou dechové zkoušky dle § 2 písm. o), zákona č. 379/2005 Sb., kde je stanoveno, že orientačním vyšetřením se rozumí dechová zkouška, odběr slin nebo stěr z kůže nebo sliznic.⁶⁶ Dechovou zkoušku provádí policista využitím analyzátoru, popřípadě použije jednorázové detekční trubice. Analyzátozem dle tohoto pokynu se rozumí měřidlo, určené ke stanovení hmotnostní koncentrace etanolu ve vydechovaném vzduchu, který vzniká v plicních sklípcích. Provádí se odborné měření, orientační vyšetření a odborné lékařské vyšetření.⁶⁷ Používání jednorázové detekční trubice je dnes již na ústupu, a to z důvodu, že nestanovují přesné množství hladiny alkoholu v dechu, ale pouze informuje o přítomnosti alkoholu v dechu

⁶⁶ ČESKO. Zákon č. 379 ze dne 19. srpna 2005, o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2005, částka 133, s. 7094.

⁶⁷ ČESKO. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160 ze dne 4. prosince 2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, s. 28-29.

či nikoliv. To znamená, že při pozitivním zjištění alkoholu v dechu řidiče se musí provést odborné měření nebo odborné lékařské vyšetření, protože pozitivní výsledek detekční trubice nemůže být brán jako průkazní důkazní prostředek vzhledem k neurčení hranice alkoholu v dechu. Je proto využíván, například v okamžiku, kdy není analyzátor k dispozici, jako orientační zjištění. Postup aplikace těchto prostředků upravuje „ZPPP“ č. 160/2009.

5.1.1 Detekční trubice

Orientační vyšetření se provádí jednorázovou detekční trubicí. Orientační je právě z toho důvodu, že pouze upozorňují na přítomnost alkoholu v dechu, ale jejich naměřená hodnota je nepřesná a pro policii nevyužitelná. Po tomto orientačním vyšetření musí následovat odborné měření. Trubice funguje na principu zbarvení chemické látky žluté barvy, která indikuje přítomnost alkoholu v dechu tím, že zezelená. V případě použití této trubice je nejdříve potřeba odlomit oba zatavené konce trubice. Dále na trubicí z jedné strany nasadit náustek a z druhé balónek a takto připravenou trubicí předat řidiči, který do trubice vdechuje vzduch přes náustek do balónku. Časový úsek dýchání do trubice je okolo 5 vteřin, aby byl test úspěšný. Výsledek měření se na přístroji projeví po 2 minutách.

Obrázek č. 1: Detekční trubičky⁶⁸

5.1.2 Analyzátor Dräger

Analyzátozem provádí policista odborné měření. Z názvu je již patrné, že je to přístroj, který dokáže určit pozitivní či negativní výsledek alkoholu v dechu ale také

⁶⁸ Vlastní zdroj.

přesné množství alkoholu v dechu. Analyzátor musí být pravidelně kontrolován a kalibrován, aby mohl sloužit jako plnohodnotný důkazní prostředek. Nejčastěji používané analyzátory policií České republiky jsou Alkotester Dräger 7410, 7410 plus a 7510.

Obrázek 2: Alkotester Dräger 7510⁶⁹

Obrázek 3: Alkotester Dräger 7410 plus⁷⁰

Policista musí být před používáním analyzátoru řádně proškolen a seznámen s užíváním analyzátoru, a při použití analyzátoru se musí řídit pokyny k použití. Před provedením odborného měření policista zkontroluje, jestli je analyzátor nepoškozen, zda má správně nastaven aktuální datum a čas, a jestli přístroj neoznamuje chybová hlášení. V případě, že je analyzátor plně funkční, vyzve policista osobu, aby si rozbalila náustek, který je zabalen vždy zvlášť. Rozbalení provádí pouze osoba, která se podrobuje dechové zkoušce z důvodu hygienických předpisů. Poté je náustek osobou zasunut do přístroje. Následně přichází pokyn policisty směrem k osobě, aby do přístroje přes náustek dýchala nepřetržitě po dobu zvukového signálu, což činí okolo 5 vteřin. Po takto provedeném postupu by se po minimální časové prodlevě po dýchání měla na displeji analyzátoru objevit naměřená hodnota alkoholu v dechu. Naměřený výsledek se poté vytiskne na tiskárně, která je součástí balení a to pouhým přiložením analyzátoru k tiskárně. Takto provedený výtisk z tiskárny se poté vyplní povinnými údaji a předá se k podpisu osobě, která byla podrobena odbornému měření. Tento výtisk je poté předán příslušnému orgánu, či ponechán policejnímu orgánu jako důkazní

⁶⁹ DRAEGER. *Alkotetester Dräger 7510* [online]. Dräger [cit. 17. února 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.draeger.com/>.

⁷⁰ DRAEGER. *Alkotetester Dräger 7410+* [online]. Dräger [cit. 17. února 2015]. Dostupný z WWW: <http://www.draeger.com/>.

materiál. Pokud se kontrolovaný řidič odmítne podrobit odbornému měření, policista jej vyzve, aby se podrobil odbornému lékařskému vyšetření.

5.1.3 Odborné lékařské vyšetření

K provedení odborného lékařského vyšetření přistoupí policejní orgán v případech, které jsou uvedeny v „ZPPP“ č. 160/2009, v článku 58. Jedná se o tyto případy:

- orientační vyšetření s pozitivním výsledkem bylo provedeno prostředkem (analyzátor, jednorázová detekční pomůcka), který nesplňuje podmínky stanovené ve vyhlášce č. 345/2002 Sb. (v tomto případě se jedná o detekční trubice nebo analyzátor, který neposkytuje informaci o přesné hladině alkoholu v dechu)
- vzájemný rozdíl posledních dvou odborných měření u hodnot nad 0,24 ‰, je větší než 10 %, opakovaným odborným měřením nelze docílit rozdílu do 10 %,
- řidič žádá o provedení odborného lékařského vyšetření,
- řidič odmítl orientační vyšetření, popřípadě odmítl způsob provedení odborného měření v souladu s čl. 56,
- bylo provedeno orientační vyšetření s pozitivním výsledkem a je podezření ze spáchání trestného činu, při kterém došlo k usmrcení nebo těžké újmě na zdraví,
- policista to vzhledem k okolnostem případu považuje za nezbytně nutné.

Odborným lékařským vyšetřením se dle § 2 písm. m), zákona „o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami“ rozumí cílené klinické vyšetření lékařem a podle jeho ordinace provedení dechové zkoušky, odběru vzorků biologického materiálu, nebo jiného obdobně účinného vyšetření. Odběrem biologického materiálu je pak dle písm. k) tohoto zákona zejména odběr vzorku žilní krve, moči, slin, vlasů nebo stěru z kůže či sliznic.⁷¹ Pro poskytnutí odborného lékařského vyšetření musí policejní orgán

⁷¹ ČESKO. Zákon č. 379 ze dne 19. srpna 2005, o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2005, částka 133, s. 7094.

vyplnit příslušný formulář žádosti. V tomto případě se jedná o Žádost o provedení zdravotního výkonu – viz příloha č. 1, kde bude policejní orgán požadovat vyšetření dle bodu C, které má za úkol zjistit množství alkoholu pomocí odběru krve nebo moči.

5.2 Technické prostředky ke zjištění ovlivnění řidiče jinou návykovou látkou

Oprávnění, které dává právo policejnímu orgánu provést orientační vyšetření na zjištění přítomnosti drog u řidiče vozidla je zakotveno taktéž v zákoně „o provozu na pozemních komunikacích“, kde je v ustanovení § 124 odst. 10 písm. g), uvedeno, že policista je oprávněn „vyzvat řidiče a učitele autoškoly k vyšetření podle zvláštního právního předpisu ke zjištění, zda není ovlivněn jinou návykovou látkou.“⁷² Orientační vyšetření zde provádí policista formou odběru slin, nebo stěru z kůže nebo sliznic. Prvotní rozpoznání, že by řidič vozidla mohl být pod vlivem návykové látky, je však na posouzení policisty, který dle vyhodnocení chování řidiče (projev, chůze, zbarvené zorničky, podivné chování, zápach drog) může v případě, že skutečně pojme podezření, přistoupit k orientačnímu vyšetření přístrojem k tomu určeným. V současné době Policie ČR používá ke zjištění ovlivnění návykovou látkou jednorázový přístroj **Drugwipe 5+**. Tento přístroj analyzuje sliny nebo pot testovaného na přítomnost látek marihuany, amfetaminů, metanfetaminu, opiátů a kokainu. Analýza Drugwipu 5+ se provádí na bázi imunochemického vyšetření. Vzhledem k tomu, že přístroj musí umět rozpoznat velké množství látek, odpovídá tomu i jeho pořizovací cena. Jeden přístroj Drugwipe 5+ se pohybuje cenou okolo 500,-- Kč.

Obrázek č. 4: Jednorázový přístroj Drugwipe 5+⁷³

⁷² ČESKO. Zákon č. 361 ze dne 14. září 2000, o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2000, částka 98, s. 4611.

⁷³ Vlastní zdroj.

Před použitím přístroje Drugwipe 5+ musí být policista řádně proškolen a seznámen s používáním Drugwipu 5+, aby provedení testu bylo úspěšné. Policista nejprve sejme z přístroje modrý kryt, který má na druhé straně dva malé polštářky bílé barvy, kterými setře sliny z jazyka, nebo pot z čela testované osobě a poté kryt vrátí zacvaknutím na dané místo na přístroji. Poté přístroj drží ve svislé poloze ampulkou směrem dolů a zmáčknutím ampulky s vodou aktivuje tester. Asi po 10 vteřinách se přístroj umístí tak, aby byl ve vodorovné poloze, a vyčká se na výsledek testu, který trvá přibližně 5 minut. V případě, že je test platný, tak se následně v testovacích okénkách u nápisu CL (Control line), objeví růžový proužek. Jestliže se v těchto okénkách proužky nezobrazí, test byl špatně proveden, či je test závadný a orientační vyšetření se musí provést znovu. V případě, že se u CL zobrazí růžové proužky, a k tomu se zobrazí růžový proužek u některého z testovacích okének, znamená to, že test byl proveden správně a u testované osoby byla zjištěna přítomnost některé z testovaných návykových látek, na které přístroj reaguje. V případě kladného výsledku musí být u osoby provedeno odborné lékařské vyšetření, a to z důvodu, že jednorázový přístroj Drugwipe 5+ je pouze orientační. To znamená, že nedokáže určit přesnou výši návykové látky, kterou má testovaná osoba v organismu, a která je důležitá pro následné posouzení, zdali se osoba dopustila trestného činu či přestupku.

5.3 Postup policejního orgánu při zjištění alkoholu u řidiče vozidla

V této kapitole bude popsán postup policejního orgánu v případě, že zjistí u řidiče vozidla, že byl ovlivněn při řízení vozidla alkoholem. Postup se liší dle naměřené hodnoty alkoholu v dechu a podle spolupráce řidiče vozidla s policejním orgánem. Jeden postup je ovšem stejný v případě pozitivního výsledku odborného měření. „ZPPP“ č. 160/2009 uvádí, že *„Vzhledem k měřicímu principu přístroje a zajištění objektivního odborného měření, policista při pozitivním výsledku odborné měření zopakuje po uplynutí 5 minut. Vzájemný rozdíl odborného měření nesmí být u hodnot nad 0,24 ‰ větší než 10 %. Pokud je rozdíl odborného měření větší než 10 %, je odborné měření po uplynutí dalších 5 minut opětovně opakováno. Je-li při počtu tří odborných měření vzájemný rozdíl posledních dvou odborných měření větší než 10%,*

*policista vyzve kontrolovanou osobu, aby se podrobila odbornému lékařskému vyšetření spojenému s odběrem biologických materiálů.*⁷⁴

5.3.1 Naměřená hodnota je nižší než 1 g/kg alkoholu

Hranice 1 g/kg alkoholu je v podstatě stejná jako hranice 1 promile alkoholu. Označení nebo uvádění g/kg je hlavně v odborné praxi používané spojení. To znamená, že v tomto případě nás zajímá hranice nižší než 1 g/kg alkoholu, tudíž hranice nepřesahující 0,99 promile alkoholu. V případě, že provedením dechové zkoušky analyzátozem bude u řidiče naměřena hodnota nižší než 1 g/kg alkoholu, bude policejní orgán postupovat dle zákona o přestupcích, protože se řidič dopustí jednoho z přestupků uvedených v podkapitole 4.1.5. Postup policejního orgánu na místě je méně komplikovaný než v případě, že by řidič nadýchal hodnotu vyšší než 1 g/kg alkoholu. Řidič na místě kontroly podepíše vytištěné zápisy o provedené orientační dechové zkoušky analyzátozem, dále policista zjistí od přestupce, jaké okolnosti vedli k tomu, že orientační dechová zkouška byla pozitivní. Řidiči může být policistou zakázána rovněž další jízda. Co se týče administrativy související s tímto přestupkem, tak policista je povinen vyplnit záznam o kontrole řidiče podezřelého z požití alkoholických nápojů nebo jiné návykové látky (JNL) před anebo během jízdy, poté úřední záznam, který popisuje celou situaci a po kompletaci dotyčného přestupkového spisu věc dle ustanovení § 58 odst. 1, zákona „o přestupcích“ oznámí příslušnému správnímu orgánu.⁷⁵ Z pravidla se jedná o Magistrát některého z měst, v jehož místní příslušnosti byl přestupek spáchán. V případě, že by výsledky po sobě jdoucích dechových zkoušek nebyly v 10 % toleranci, policista by řidiče vyzval k provedení odborného lékařského vyšetření. V tom případě, by se výsledky rozboru biologického materiálu přiložili ke spisovému materiálu, a odeslali taktéž na příslušný správní orgán.

Dle zákona je možné uložit sankce za přestupek dle ustanovení § 125c odst. 1 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb., uložení pokuty od 2 500 Kč do 20 000 Kč a zákaz činnosti na 6 – 12 měsíců. U písmene c) téhož přestupku, se uloží pokuta od 25 000 Kč

⁷⁴ ČESKO. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160 ze dne 4. prosince 2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, s. 29, čl. 56, odst. 5.

⁷⁵ ČESKO. Zákon č. 200 ze dne 17. května 1990 o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1990, částka 35, s. 820.

do 50 000 Kč a zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let, započítává se 7 trestných bodů.⁷⁶

5.3.2 Naměřená hodnota je vyšší než 1 g/kg alkoholu

V případě, že je u řidiče vozidla naměřená analyzátořem hodnota stejná nebo vyšší než 1 promile alkoholu v dechu, postupuje policejní orgán dle trestního řádu, vzhledem k podezřetí, že by se řidič mohl dopustit trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky dle ustanovení § 274 TZ. Policejní orgán na místě řidiče zadrží dle ustanovení § 76 odst. 1 TR, a poté s ním provádí neopakovatelné a neodkladné úkony nezbytné k řádnému objasnění věci dle ustanovení § 158 TR. Policista vytiskne výsledky o měření z analyzátořu a tyto předá k podpisu řidiče vozidla. Následně osobu vyzve k provedení odborného lékařského vyšetřetí, k němuž policejní orgán potřebuje vyplněnou žádost, o provedení zdravotního výkonu se zaškrtnutím písmena C. Policista dále vyplní protokol o lékařském vyšetřetí při ovlivnění alkoholem (přiloha č. 3) a záznam o kontrole řidiče podezřelého z požití alkoholických nápojů nebo jiné návykové látky (JNL) před anebo během jízdy (přiloha č. 4)

Policejní orgán poté zahájí úkony trestního řízení dle trestního řádu. „O zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, sepíše policejní orgán neprodleně záznam, ve kterém uvede skutkové okolnosti, pro které řízení zahajuje a způsob, jakým se o nich dověděl.“⁷⁷ Ve většině případů se vede zkrácené přípravné řízení dle § 179a trestního řádu. Řidiče vozidla, v tomto případě podezřelého, je potřeba poučit o jeho právech a povinnostech, vyslechnout, a sdělit mu, z jakého skutku je podezřelý. Policejní orgán sdělí řidiči podezřetí ze spáchání trestného činu dle ustanovení § 179b) odst. 3 trestního řádu. Po provedení všech potřebných úkonů ze strany policejního orgánu je osoba propuštěna na svobodu. V momentě, kdy policejní orgán zkompletuje veškerý spisový materiál náležící k tomuto trestnému činu, zejména jakmile je mu doručen výsledek odborného lékařského vyšetřetí, kde je uvedena hodnota g/kg alkoholu, tak celou věc předá místně

⁷⁶ ČESKO. Zákon č. 361 ze dne 19. října 2000, o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. In: *Sbírka zákonů, České republiky*. 2000, částka 98, s. 4612.

⁷⁷ ČESKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), In: *Sbírka zákonů, České republiky*. 1961, částka 66, s. 542.

příslušnému státnímu zástupci k dalším procesním úkonům. Součástí spisu musí být závěrečná zpráva policejního orgánu o výsledku zkráceného přípravného řízení dle ustanovení § 179c odst. 1 trestního řádu, ve které policejní orgán uvede důkazy, kterými podloží, že se osoba dopustila trestného činu.⁷⁸ V případě, že výsledkem odborného lékařského vyšetření se zjistí, že hodnota je menší než 1 g/kg alkoholu, postupuje policejní orgán stejně jako v předchozím případě, to znamená, že postoupí spisový materiál na příslušný správní orgán z důvodu podezření ze spáchání přestupku.

5.4 Postup policejního orgánu při zjištění jiné návykové látky u řidiče vozidla

V České republice nejsou jednotně stanoveny hranice positivity jednotlivých drog v krvi, při jejichž překročení by se jednalo o pozitivní nález, jak je tomu v jiných zemích, kde jsou uvedeny limitní číselné koncentrační hodnoty vybraných omamných a psychotropních látek, tzv. cut off hodnoty. Vzhledem k tomu se musíme řídit principem nulové tolerance drog u řidičů, a nález psychoaktivní látky v krvi řidiče pak znamená vždy porušení zákona o silničním provozu, takže i přesto, že se v průběhu prověřování neprokáže, že se v době řízení řidič nacházel ve stavu vylučujícím způsobilost a dopustil se trestného činu, dopustil se přinejmenším přestupku.⁷⁹ To znamená, že v případě, že byl použitím jednorázového přístroje Drugwipe 5+ zjištěn pozitivní výsledek na některou z testovaných návykových látek v organismu u řidiče vozidla, musí se poté přistoupit k odbornému lékařskému vyšetření. To následuje až poté, co je osoba podezřelá ze spáchání trestného činu dle § 274 trestního zákoníku – Ohrožení pod vlivem návykové látky zadržena dle ustanovení § 76 odst. 1 TŘ. Omezena na osobní svobodě je právě z důvodu provedení s ní neodkladných a neopakovatelných úkonů, které jsou důležité pro objasnění skutečností, že se stal trestný čin. K odbornému lékařskému vyšetření je potřeba od policejního orgánu doložit žádost o lékařské vyšetření s úkonem pod bodem D1, což je vyšetření moči podezřelého. V případě, že v rozboru moči test vyhodnotí přítomnost některé z návykových látek, tak se žádá i o úkon pod bodem D2, což je přesné vyšetření a zjištění hodnoty návykové látky ze vzorku krve podezřelého. K této žádosti je potřeba

⁷⁸ ČESKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), In: *Sbírka zákonů, České republiky*. 1961, částka 66, s. 545.

⁷⁹ BALÍKOVÁ, M., DVOŘÁK, M. *Toxikologická diagnostika ve vztahu k důkazu ovlivnění řidiče motorového vozidla návykovou látkou – obecné aspekty*. Státní zastupitelství. 2010, roč. VIII, č. 5, s. 8.

přiložit ještě formulář o lékařské a toxikologické vyšetření – viz příloha č. 2. Další postup s podezřelou osobou do propuštění na svobodu je stejný jako v případě, kdy hladina alkoholu v organismu u řidiče přesáhne 1 g/kg alkoholu.

Následně policejní orgán vyčká na výsledky toxikologického vyšetření krve, kde je uvedena přesná hranice mg/l zkoumané návykové látky. Podle uvedené hodnoty se poté ve většině případů policejní orgán radí společně s místně příslušným dosahovým státním zástupcem o dalším postupu ve věci. V případě, že hodnota bude vysoká, ve věci se bude postupovat nadále podle trestního řádu, kdy po kompletaci spisu ze strany policejního orgánu celou věc předá místně příslušnému státnímu zástupci k dalším procesním úkonům spolu se závěrečnou zprávou policejního orgánu o výsledku zkráceného přípravného řízení. V případě, že zkoumaná hodnota je nízká, spisový materiál se následně postoupí na příslušný správní orgán z důvodu podezření ze spáchání přestupku, protože hodnota, která byla toxikologickým zkoumáním zjištěna, nebyla v takové míře, aby v člověku vyvolala stav vylučující způsobilost.

V případě, že hodnota zjištěná toxikologickým zkoumáním krevního vzorku bude na rozmezí, může policejní orgán na základě podnětu od dosahového státního zástupce přibrat znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, ke zkoumání duševního stavu obviněného. Psychiatr má zejména zodpovědět na otázky, zda byla u podezřelého zjištěna nějaká duševní porucha, která mohla v době spáchání trestného činu ovlivnit jeho jednání, ovládací a rozpoznávací schopnosti, a zda k této poruše došlo nadměrným užíváním drog, zda byl obviněný v době činu schopen rozpoznat nebezpečnost svého jednání a své jednání ovládat, zda je jeho pobyt na svobodě pro společnost nebezpečný a zda je v současné době schopen chápat smysl trestního řízení.⁸⁰ Po výsledku znaleckého posudku rozhodne policejní orgán o dalším postupu ve věci, zdali bude nadále věc vedena jako trestný čin, či odevzdána na příslušný správní orgán jako přestupek.

Hodnoty návykových látek, které definují hranici stavu vylučující způsobilost, která je povinným znakem trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky nelze jednotně určit či definovat nějaké hranice. Orientační hranice návykových látek mají k dispozici státní zástupci, kteří se podle nich víceméně řídí. Ze své praxe mohu říci, že každý státní zástupce považuje u jiné návykové látky různé množství pro to, aby to

⁸⁰ BORNÍK, M. *Trestná činnost a nealkoholová toxikomanie*. Praha, 2000, s. 62-63.

považoval jako hranici, kterou si osoba může přivodit stav vylučující způsobilost. Tudíž Vám zde nemohu definovat hranice návykových látek, které určují, že se řidič dopustil trestného činu či přestupku. Nelze to říci dopředu a v každém jednotlivém případě hrají důležitou roli další důkazní prostředky, jako jsou znalecké posudky a případné další svědecké výpovědi, které ve výsledku určí, jak ve věci postupovat.

5.5 Postup policejního orgánu v případě, kdy se řidič vozidla odmítne podrobit vyšetření

Posledním případem, který může nastat v policejní praxi je případ, kdy se řidič vozidla odmítne podrobit vyšetření ke zjištění, zdali je ovlivněn návykovou látkou. Vyšetřením jsou v tomto případě myšleny všechny druhy, kterými se práce v předchozích kapitolách zabývala. Tím, že se řidič odmítne podrobit vyšetření, naplní znaky skutkové podstaty přestupku dle ustanovení § 125c, odst. 1 písm. d) zákona „o provozu na pozemních komunikacích“, kde je uvedeno, že přestupku se dopustí ten, kdo: *d) se v rozporu s § 5 odst. 1 písm. f) a g) odmítne podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyla ovlivněna alkoholem nebo jinou návykovou látkou.*⁸¹

V případě odmítnutí nemá policejní orgán k dispozici žádné důkazy, které by prokazovali, že je osoba pod vlivem návykové látky, případně v jaké míře. Ovšem, když se osoba odmítne podrobit vyšetření na zjištění návykové látky v organismu, hledí se na ní jako by návykovou látkou ovlivněna byla. S tím souvisí i přísná sankce náležící k uvedenému přestupku, která činí pokutu ve výši 25 000 až 50 000,- Kč a zákaz činnosti (zákaz řízení) od jednoho roku do dvou let. Postup policejního orgánu je v tomto případě zjednodušený. Sepíše úřední záznam o průběhu události a následně oznámí jednání řidiče na příslušný správní orgán k dalšímu projednání.

Tohoto zákonného ustanovení využívají tak zvaní chytří řidiči, kteří jsou si vědomi, že řídili vozidlo pod vlivem některé z návykových látek a vědí, že hranice by přesáhla v případě alkoholu 1 g/kg alkoholu, tudíž by se jednalo o trestný čin a osoba by s největší pravděpodobností dostala některý z trestů a k tomu by měla záznam v rejstříku trestů. Záznam v rejstříku trestů je právě to, proč lidé odmítnou vyšetření a raději se nechají projednat za uvedený přestupek, za který sice hrozí vysoké sankce,

⁸¹ ČESKO. Zákon č. 361 ze dne 14. září 2000, o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2000, částka 98, s. 4612.

ale osoba nemá záznam v rejstříku trestů, což je pro ni mnohdy z pracovního hlediska důležitá a potřebná věc.

6 Kazuistika

Pro příklad z praxe bylo vybráno jednání, kterého se dopustila řidička motorového vozidla na Praze 8 – Kobylisy. Z důvodu ochrany citlivých informací zde nebudou uvedeny konkrétní osoby ani vozidla, avšak zbytek informací bude reálně reflektovat spisový materiál daného případu. Na daném případě jsem se přímo zúčastnil jako zasahující člen hlídky MOP Kobylisy.

Dne 22. 11. 2014 v 03:40 hod. vykonávala hlídka MOP Kobylisy Cizina 613 hlídkovou činnost ve služebním obvodu místního oddělení policie (MOP) Kobylisy, kde si na ul. Čimická povšimla jedoucího vozidla RZ AAA 12-34 bez rozsvícených obrysových a potkávacích světel. Vozidlo jelo pomalou přerušovanou jízdou a následně odbočilo do ulice Třeboradická, kde hlídka toto vozidlo zastavila použitím výstražného znamení s nápisem „STOP POLICIE“. Řidička vozidla byla vyzvána k předložení dokladů předepsaných pro provoz a řízení motorového vozidla, kdy bylo zjištěno, že se jedná o paní A. Š. Řidička ihned hlídce uvedla, že přejíždí pouze z bydliště za matkou, což je vzdálenost asi 2 km. Dále sdělila, že se omlouvá, ale že pár hodin před jízdou požila alkohol. Proto byla řidička hlídkou vyzvána k provedení orientační dechové zkoušky alkotestrem Dräger 7410+ na zjištění alkoholu v dechu, s čímž souhlasila. Následnou dechovou zkouškou byla analyzátozem naměřena hodnota 1,49 promile alkoholu v dechu. Po 5 minutách byla dechová zkouška opět provedena s výsledkem 1,44 promile alkoholu v dechu. Výtisky z přístroje Dräger byly uschovány a později přiloženy ke spisovému materiálu. Na dotaz řidičky, jaké množství alkoholu požila, uvedla, že požila asi 3 sklenky vína a k tomu pár panáků tvrdého alkoholu. Vzhledem k tomu, že paní A.Š. řídila vozidlo pod vlivem alkoholu, a naměřená hodnota byla vyšší než 1 promile alkoholu v dechu, byla podezřelá ze spáchání trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky dle ustanovení § 274 odst. 1 trestního zákoníku a bylo důvodné podezření, vzhledem k chování podezřelé, že bude v protiprávním jednání pokračovat, byla proto dne 22.11.2014 v 04:00 hod. zadržena dle § 76 odst.1 TŘ, hlídkou MOP Kobylisy. Hlídka následně paní A. Š. poučila, jakožto osobu omezenou na osobní svobodě, o jejích právech a povinnostech, a po následném zabezpečení vozidla byla eskortována hlídkou na MOP Kobylisy, kde byla dne 22. 11. 2014 v 04:05 hod. předána dozorcí službě(DS) k provedení dalších úkonů.

K následnému provedení odborného lékařského vyšetření bylo zapotřebí vyplnění policejním orgánem žádosti o provedení zdravotního výkonu se zaškrtnutím písmena B a C, a k tomu vyplnit protokol o lékařském vyšetření při ovlivnění alkoholem. Následně byla podezřelá eskortována do Nemocnice Bulovka k provedení odborného lékařského vyšetření. Zde lékař zkoumal smysly a reakce řidičky, dále se jí dotázal, zdali je ochotna se podrobit vyšetření spojené s odběrem moči a krve s čímž souhlasila. Lékař odebral paní A. Š. vzorek krve ve formě 2x10 ml. Následně do protokolu o lékařském vyšetření při ovlivnění alkoholem zaznamenal všechny zjištěné náležitosti vyšetřením. Po skončení lékařského vyšetření lékař předal zmíněný protokol spolu s odebraným vzorkem policejnímu orgánu, který tyto věci následně uložil do chladicí schránky a uzamkl klíčem, a o tomto provedl zápis do knihy k tomu určené. (Uzamykání vzorku a protokolu se provádí z důvodu zabezpečení a nemožnosti záměny krevního vzorku. Další osoba, která je oprávněná se vzorkem manipulovat je až zdravotnický personál v toxikologické laboratoři, kam vzorek putuje a je zde dále zkoumán). Po uložení krevního vzorku eskortovala hlídka paní A. Š. zpět na MOP Kobyličky, k provedení dalších úkonů.

Na základě shora uvedeného DS MOP Kobyličky zahájil úkony trestního řízení dle ustanovení § 158 odst. 3 TR., s paní A. Š., z důvodu podezření ze spáchání přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky. Následně DS MOP Kobyličky sdělil paní A.Š. dle ustanovení § 179b odst. 3 TR. podezření ze spáchání tohoto trestného činu. Následovalo sepsání protokolu o výsledku podezřelého, kde měla paní A. Š. možnost vyjádřit se k uvedené situaci. Práva využila, a do protokolu sdělila, že chtěla s vozidlem přejet pouze za svou matkou, což je asi 2 km daleko. K ovlivnění alkoholem uvedla, že vypila před jízdou asi čtyři panáky vodky a tři dvou decilitrové skleničky vína. Na závěr vyslovila lítost a slib, že se jednání už nebude opakovat. Po provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů byla podezřelá dne 22. 11. 2014 v 07:25 hod. propuštěna na svobodu v nezraněném stavu.

Hlídka sepsala následně úřední záznam o kontrole řidiče podezřelého z požití alkoholických nápojů nebo jiné návykové látky (JNL) před anebo během jízdy, kde popsala chování podezřelé v průběhu silniční kontroly. Následně byl úřední záznam přidán ke spisovému materiálu, který byl vedoucím pracovníkem druhý den přidělen spisovému pracovníkovi MOP Kobyličky k provedení dalších opatření ve spisu.

Spisový pracovník vyčkal na výsledek vyšetření vzorku krve toxikologickou laboratoří, kdy tento vzorek byl vyšetřen dne 24. 11. 2014 na oddělení soudního lékařství v nemocnici Na Bulovce. Výsledkem vyšetření bylo zjištěno, že v krvi paní A.Š. se v době řízení motorového vozidla nacházelo 1,47 g/kg alkoholu. Následně byla věc konzultována s dosahovým státním zástupcem, který uvedl, že hodnota je v takové míře, že věc bude nadále řešena jako trestný čin, a po kompletaci spisového materiálu mu má být tento zaslán k provedení dalších opatření. Spisový policista ještě obstaral osobní výkazy podezřelé k posouzení osobních poměrů pachatele (opis rejstříku trestů, zpráva z místa bydliště, výpis z EKŘ (evidenční karta řidiče)), a předložil státnímu zástupci spisový materiál spolu se zprávou o výsledku řízení. Paní A.Š. nebyla nikdy v minulosti trestně stíhána.

Státní zástupkyně Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 2 prostudovala spis a dne 04. 12. 2014 podala soudu v zákonné lhůtě návrh na potrestání paní A.Š. z důvodu spáchání přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky podle ustanovení § 274 odst. 1 tr. zákoníku. Samosoudkyně Obvodního soudu pro Prahu 2 na návrh státní zástupkyně vydala dne 05.12.2014 podle ustanovení § 314e odst. 1 TŘ trestní příkaz, ve kterém uznala vinnou paní A.Š. ze spáchání přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky dle § 274 odst. 1 tr. zákoníku a odsoudila jí k trestu odnětí svobody v trvání 2 měsíců, kdy se jí výkon trestu podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 16 měsíců. K tomuto trestu byl uložen i trest zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu 16 měsíců. Paní A.Š. mohla proti tomuto trestnímu příkazu podat do 8 dnů od doručení odpor, čehož však nevyužila a tímto se trest stal pravomocným a vykonatelným.

Vzhledem ke spolupráci paní A. Š., a k velkému množství důkazních prostředků, byl případ velice rychle a bez zbytečných komplikací vyřešen a ukončen. Výše trestu se odvíjela hlavně od skutečnosti, že dotyčná nebyla v minulosti stíhána pro trestný čin či přestupek. Bohužel existují i jiné případy, při kterých pachatelé nespolupracují s policejním orgánem, kdy tento musí žádat o různé znalecké posudky, výslechy policistů a svědků a další odborná vyjádření, které policejnímu orgánu stěžují dokazování protiprávního jednání a celou věc tím pachatelé komplikují a zdržují.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo formou teoretického, analytického a syntetizujícího vhledu vyhodnotit postup věcně a místně příslušného policejního orgánu v rámci odhalování protiprávních jednání v souvislosti s řízením vozidla pod vlivem návykové látky. Čtenáři byl poskytnut ucelený přehled o návykových látkách a jejich účincích na lidský organismus. Účinky návykových látek jsou důležité vodítko pro policistu, který může po znalosti daných účinků přímo na místě silniční kontroly již rozpoznat pravděpodobné ovlivnění návykovou látkou u řidiče motorového vozidla. Bakalářská práce se dále zabývala legislativou upravující postup policejního orgánu v boji s tímto protiprávním jednáním. Jedná se převážně o zákony, ale také i o interní akty řízení Policie ČR. Stěžejní zákon opravňující policejní orgán k silniční kontrole, což je základ pro následné možné ověření, zdali řidič vozidla řídí vozidlo pod vlivem návykové látky, je zákon o provozu na pozemních komunikacích, který nám také definuje přestupky proti bezpečnosti a plynulosti silniční dopravy, kterých se řidič může v souvislosti s požitím návykové látky dopustit. Z hlediska této práce je dalším důležitým zákonem trestní řád, dle kterého se postupuje v případě podezření ze spáchání trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky, dále trestní zákoník, který nám definuje skutkovou podstatu uvedeného trestného činu a taktéž interní akty řízení. Hlavním interním aktem je „ZPPP“ č. 160/2009, který policejnímu orgánu definuje postup při zjišťování ovlivnění návykovou látkou technickými prostředky k tomu určenými.

Závěrečná teoretická část popsala zákonný postup policejního orgánu v jednotlivých možných případech, se kterými se lze v souvislosti s řízením vozidla pod vlivem návykové látky setkat. V praktické části byl uveden příklad z praxe, kterého se přímo účastnil autor této práce, spolu s jeho trestněprávním následkem.

Dle mého názoru se výroba návykových látek a potřeba experimentování s nimi stále vyvíjí a zdokonaluje. S tím souvisí i zvyšující se počet řidičů, kteří sedají at' už vědomě nebo nevědomě za volant vozidla s návykovou látkou v organismu. Legislativně jsou policejnímu orgánu poskytována dostatečná oprávnění k boji s tímto

protiprávním jednáním. Problém nastává v ukládání nízkých trestů za řízení vozidla pod vlivem návykové látky (viz. kazuistika), které nejsou nijak odstrašující pro ostatní členy společnosti. Z mé vlastní zkušenosti mohu uvést, že jsem jednu noc při výkonu mé služby policisty zadržel osobu, která řídila vozidlo pod vlivem návykové látky (amphetaminu), a po dokončení neopakovatelných a neodkladných úkonů byla propuštěna. Jaké překvapení pro mne bylo, že jsem dotyčného řidiče řešil za uvedené protiprávní jednání ještě 3 krát za následující půl rok. Tím chci říct, že to, že policejní orgán odvede výbornou práci na úseku dokazování protiprávního jednání a věc předá k dořešení dalším příslušným orgánům, není zaručeno, že osoba bude za své jednání tvrdě a dle zákona potrestána. Někteří pachatelé trestných činů nebo přestupků nebudou ctít a dodržovat zákon nikdy, a společnost lze od nich uchránit pouze tím, že tyto pachatele umístí do výkonu trestu odnětí svobody. To je také jeden z hlavních účelů trestu, ochrana obyvatel před pachateli trestných činů. Dle mého názoru, bych zvýšil tresty za řízení vozidla pod vlivem návykové látky a v případě, že se řidič takového jednání dopustí, tak bych dle zákona aplikoval nepodmíněné tresty odnětí svobody, hlavně v těch případech, kdy se protiprávního jednání dopustí recidivista, tedy osoba, která byla v minulosti již za některý trestný čin pravomocně odsouzena. V porovnání ukládání trestů je přestupkové jednání efektivnější nežli trestní řízení.

Osobně jsem proti užívání jakýchkoliv návykových látek a osoba, která řídí vozidlo pod vlivem těchto látek, si zřejmě neuvědomuje, jak moc nebezpečným účastníkem silničního provozu se stává. Závěrem chci uvést, že problematika řízení vozidla pod vlivem návykové látky je velice obsáhlé téma a nebylo možné jej podrobně obsáhnout v rozsahu této práce, přesto doufám, že přečtením této bakalářské práce získal čtenář obecné znalosti o této problematice. Při psaní bakalářské práce jsem se snažil maximálně využít svých zkušeností a poznatků získaných za několik let služby u pořádkové policie v obvodním ředitelství Praha III.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BALÍKOVÁ, M., DVOŘÁK, M. *Toxikologická diagnostika ve vztahu k důkazu ovlivnění řidiče motorového vozidla návykovou látkou – obecné aspekty*. Praha : Státní zastupitelství. 2010, roč. VIII, č. 5, 8 s.
2. BORNÍK, M. *Trestná činnost a nealkoholová toxikomanie*. 1. Vyd. Praha : Themis, 2000. 168 s. ISBN 80-85821-92-3.
3. ČERVENÝ, Z., ŠLAUF, V., *Přestupkové právo*. 13. vyd. Praha : Linde, 2006, 481 s. ISBN 80-7201-596-6.
4. HORZINKOVÁ, E., ČECHMÁNEK, B., *Přestupky a správní trestání*. 1. vyd. Praha : Eurounion, 1998, 206 s. ISBN 80-85858-65-7.
5. JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. 1. Praha : C. H. Beck, 2011, 534 s. ISBN 978-80-7400-355-4.
6. KALINA, K. a kolektiv. *Drogy a drogové závislosti*. 1. vyd. Praha : Úřad vlády České republiky, 2003, 343 s. ISBN 80-86734-05-6.
7. Kolektiv autorů sdružení SANANIM. *Drogy: otázky a odpovědi*. Praha : Portál, 2007, 198 s. ISBN 978-80-7367-223-2.
8. KUČTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha : C. H. Beck, 2005, 544 s. ISBN 80-7179-813-4.
9. KUČEROVÁ, H., *Dopravní přestupky v praxi*. Praha : Linde, 2006, 431 s. ISBN 80-7201-613-X.
10. PRESL, J. *Drogová závislost. Může být ohroženo i Vaše dítě?*. 2. rozš. vyd. Praha : MAXDORF, 1995. 88 s. ISBN 80-85800-25-X.
11. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní zákoník I s komentářem*. Praha : C. H. Beck, 2009. 1287 s. ISBN 978-80-7400-109-3.
12. ŠTABLOVÁ, R., BREJCHA, B. *Návykové látky a současnost*. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2006, 302 s. ISBN 80-7251-224-2.
13. ŠTABLOVÁ, R. a kol. *Drogy v silniční dopravě*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 2003, 88 s. ISBN 80-7251-114-9.
14. VOREL, F. *Toxikologie*. 1. vyd. České Budějovice : Jihočeská univerzita, 1996, 109 s. ISBN 80-7040-172-9.

15. VORLOVÁ, K. *Drogy a řízení – alkohol a ostatní psychoaktivní látky v silniční dopravě. Zaostrěno na drogy*, 2008, 10 s. ISSN 1214-1089.

Elektronické zdroje

1. CELOSTNIMEDICINA. *Co jste o alkoholu možná nevěděli*. [online]. Praha, 2015 [cit.2015-02-16]. Dostupné na WWW: <<http://www.celostnimedicina.cz/co-jste-o-alkoholu-mozna-nevedeli.htm> >.
2. POLICIE ČR. *Statistické přehledy kriminality*. [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-02-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2014.aspx/> >.
3. DRAEGER. *Alkotetester Dräger 7510* [online]. Dräger [cit. 17. února 2015]. Dostupný z WWW: <<http://www.draeger.com/> >.
4. DRAEGER. *Alkotetester Dräger 7410+* [online]. Dräger [cit. 17. února 2015]. Dostupný z WWW: <<http://www.draeger.com/> >.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1990, částka 35, s. 810-826.
2. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354-464.
3. ČESKO. Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2005, částka 133, s. 7093-7101.
4. ČESKO. Zákon č.168/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 57, příloha 1-7.
5. ČESKO. Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2000, částka 98, s. 4570-4616.
6. ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4086-4116.
7. ČESKO. *Závazný pokyn policejního prezidenta ze dne 4. Prosince 2009 o postupu na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu*. In. ZPPP č. 160/2009.

8. ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 513-576.

Přílohy

- I. Žádost o provedení zdravotního výkonu
- II. Žádost o lékařské a toxikologické vyšetření při podezření z ovlivnění návykovou látkou
- III. Protokol o lékařském vyšetření při ovlivnění alkoholem
- IV. Záznam o kontrole řidiče podezřelého z požití alkoholických nápojů nebo jiné návykové látky (JNL) před anebo během jízdy

ŽÁDOST O PROVEDENÍ ZDRAVOTNÍHO VÝKONU

Žadatel – útvar/oddělení PČR Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy (číselný kód 3 pozice) – | | | |

Na základě příslušných ustanovení zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, zák. č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, zák. č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, zák. č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, zák. č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, zák. č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, v platných zněních, žádám o provedení zdravotního výkonu:

A B C D1 D2 E F G H I J (zakroužkovat, vysvětlí viz Poučení) Počet zakroužk. výkonů :

| | | | | hodnost, jméno a příjmení (hůlkovým písmem) razítko a podpis datum
OEC

Osoba : 1. podezřelá 2. obviněná 3. jiná:

datum nar. : | | | | | | | |

Jméno a příjmení rodné číslo : | | | | | | | |

bydliště: státní přísl. :

zdrav. pojišťovna: kód ZP | | | | pohlaví : muž - žena

Je důvodné podezření, že jmenovaný(á) je - není:

1. ovlivněn požitým alkoholem, 2. jinou návykovou látkou, event. jakou: 3. poraněn

4. trpí psychickou poruchou, 5. přenáší v těle drogy, 6. nemocen:

Vyúčtování zdravotních výkonů Nemocnicí Na Bulovce, Budínova 2, Praha 8, 180 81

| | | | | | | | | | | | | | | |

| | | | | | | | | | | | | | | |

| | | | | | | | | | | | | | | |

odborn. kód výkonu počet podpis a razítko lékaře odborn. kód výkonu počet podpis a razítko lékaře

POUČENÍ

1. Pro nákladové středisko Nemocnice Na Bulovce:

Za druhostranně vyžádané zdravotní výkony se v souladu s § 15 odst. 9 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, v platném znění, účtuje úhrada podle vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. 134/1998 Sb., kterou se vydává seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami v platném znění a podle výměru Ministerstva financí o maximální ceně jednoho bodu za zdravotní péči na žádost Policie ČR (platný výměr Ministerstva financí, kterým se stanoví seznam zboží s regulovanými cenami).

2. Pro policisty – druhy výkonů, které je možné vyžádat:

A. Lékařské vyšetření a podání lékařské zprávy pro zjištění rozsahu újmy na zdraví za účelem právní kvalifikace jednání, které k újmě vedlo.

B. Lékařské vyšetření a podání lékařské zprávy o způsobilosti umístění do cely zadržení a zajištění, způsobilosti k policejním úkonům nebo způsobilosti k umístění do záchytného zařízení pro cizince, včetně event. stanovení podmínek pobytu, vydání potřebných léků a zdravotních pomůcek.

C. Lékařské vyšetření ke zjištění ovlivnění alkoholem, odběru krve nebo moče ke stanovení množství alkoholu.

D1. Lékařské vyšetření ke zjištění ovlivnění jinými návykovými látkami a odběr moče ke kvalitativnímu průkazu těchto látek.

D2. Screeningové vyšetření krve na OPL, odběr krve (2 zkumavky), vypracování lék.zprávy k vyšetření na jiné návykové látky a uschování vzorku krve a moče.

E. Lékařské vyšetření ke zjištění ovlivnění jinými návykovými látkami a odběr moče (nejméně 200 ml) ke kvantitativnímu stanovení těchto látek v Ústavu toxikologie a soudní chemie VFN, Praha 2, Na Bojišti 3 (orgán PČR předkládá řádně vyplněnou zvláštní žádanku).

F. Odběr krve a event. jiného biologického materiálu k určení krevní skupiny, DNA diagnostice (zkumavku dodá PČR) a jiné, uveďte :

G. RTG nebo SONO vyšetření zaživacího traktu při podezření na přítomnost cizích těles.

H. Odborné lékařské vyšetření psychiatrické.

I. Vystavení lékařské zprávy o zdravotním stavu bez vyšetření.

J. Další zdravotní výkon, uveďte :

razítko žadatele, podpis odpovědné osoby

Žádost o lékařské a toxikologické vyšetření při podezření z ovlivnění návykovou látkou (NL)

A) VYPLNÍ ŽADATEL

Jméno a přímení _____ rodné číslo _____
 Důvod vyšetření _____ doba deliktu _____
 Udává požití NL, vč. alkoholu před deliktem ano / ne druh NL _____
 po deliktu ano / ne druh NL _____
 Drugwipe 5+ pozitivní CA AM CO OP

Požadované vyšetření (imunochemický screening):
 počet amfetaminy (pervitin, extáze) kokain benzodiazepiny
 kanabinoidy (marihuana) opiáty (heroin, morfin)

B) VYPLNÍ LÉKAŘ PROVÁDĚJÍCÍ VYŠETŘENÍ

Lékařské vyšetření započato dne _____ v čase _____
Anamnéza:
 Užívá léky, jaké, od kdy, dávkování, poslední dávka: _____
 Aplikace NL, jaké, kdy naposled, substituční program: _____
 Nemoc: ne / ano jaká: _____
Chování: **Nálada:** **Řeč:** **Vědomí:** Těl. hm. _____ kg
 1. zdivořilé 1. normální 1. normální 1. jasné
 2. dysforické 2. depresivní 2. nesouvislá 2. otupělé
 3. exaltované 3. euforická 3. špatná artikulace 3. somnolence
 4. překotné 4. labilní 4. mnohmluvnost 4. bezvědomí
 5. neklidné 5. dezorientace
 6. agresivní 6. halucinace
 puls _____ /min
Zornice: **Z. po osvětlení:** **Spojivky:** **Nosní přepážka:** **Chůze:**
 1. střední 1. střední 1. normální 1. normální 1. jistá
 2. široké 2. široké 2. edematózní 2. zarudlá 2. kolísavá
 3. úzké 3. úzké 3. zarudlé 3. vřed 3. padá
 4. 4. 4. 4. perforce 4. nemožná
 Nystagmus Stoj o jedné noze Pokus prst - nos Rhomberg Předklon záklon

Nález poranění, vpichů, čerstvé, starší jizvy: _____ Abstinenční příznaky: _____
 Výsledek imuno vyšetření: _____ Vyšetřovaný jeví poruchy psychosenzomotorických funkcí _____
 Odběr krve (2x 10 ml) proveden dne _____ v čase _____ odběru přítomen _____
 k desinfekci kůže použito _____
 Odběr moče proveden dne _____ v čase _____ odběru přítomen _____

Razítko zařízení, jmenovka a podpis lékaře

C) VYPLNÍ TOXIKOLOGICKÁ LABORATOŘ

PROTOKOL O LÉKAŘSKÉM VYŠETŘENÍ PŘI OVLIVNĚNÍ ALKOHOLEM

Vyhotovit 4 x

.....
 razítko žadatele - policie, VÚ, zaměstnavatele,
 zdravotnického zařízení či jiné organizace

A) VYPLNÍ ŽADATEL

Jméno a příjmení Datum naroz. Rodné číslo Státní příslušnost 1. ČR, 2. Jiná

Bydliště (PSC) Zaměstnavatel Povolání

LÉKAŘSKÉ VYŠETŘENÍ NA ŽÁDOST	DŮVOD K VYŠETŘENÍ	Doba deliktu	den h min	Druh alk.	množství
1. příslušníka policie	1. dop. kontrola	Začátek pití alk.	den h min	pivo	
2. příslušníka ČSA	2. dop. nehoda	Konec pití alk.	den h min	víno	
3. z podnětu lékaře	3. zdravotnický	Požítí alk. náp. po deliktu	☐	lihoviny	
4. org. státní správy	4. kontrola na pracovišti	1. ano, 2. ne			
5. zaměstnavatele	5. protispol. jednání				
6. na vlastní žádost	6. jiný důvod				
	ŘIDIČ				
	1. ano, 2. ne				

Množství, druh a doba posledního jídla před deliktem
 Krátké vylíčení nehody, úrazu nebo deliktu:
 podpis žadatele

B) VYPLNÍ LÉKAŘ PROVÁDĚJÍCÍ VYŠETŘENÍ

Lékařské vyšetření bylo započato dne h min

CHOVÁNÍ	VÝBAVA PŘEDSTAV	SPOJIVKY	„POSTROTAČNÍ NYSTAGMUS“ (Otočit 5 x za 10 sekund, pak pohled na lékařův prst ze vzdálenosti 25 cm) POZOR NA PÁD!!! Doba přetrvávání nystagmu s	Tělesná hmotnost kg
1. zdvořilé	1. hbitá	1. bledé		výška cm
2. hluché	2. pomalá	2. překrvené		teplota °C
3. mnoho-mluvnost	3. útlum	REAKCE ZORNIC		puls /min.
4. exaltovanost	4. bezvědomí	1. normální		
5. tupest		2. zpomalená		

DALŠÍ VYŠETŘENÍ (1. ano, 2. ne, 3. nelze vyšetřit)

Nejistý při chůzi Nejistý při chůzi po čáře Pokus prst - nos nepřesný Romberg III je pozitivní Zk. předklon - záklon je pozitivní Dech vyšetřovaného páchne po alkoholu dechová zk. pozit.

Poranění 1. ano, 2. ne Druh poranění Nemoc 1. ano, 2. ne Druh nemoci

Požítí léků před vyšetřením Název léku, množství, doba požití Vyšetřované léky požívá 1. pravidelně 2. užití jednorázové

1. nepožít, 2. analgetika, 3. hypnotika, 4. ataraktika, 5. antihistaminika, 6. psychostimulancia, 7. jiná skupina léků

1. Vyšetřovaný jeví známky požití alkoholu Odběr krve proveden dne h min.
 2. Vyšetřovaný nejeví známek požití alkoholu

Přes poučení o porušení zákonem stanovené povinnosti odmítá odběr krve z důvodu K desinfekci kůže a nástrojů bylo použito

Vyšetření a odběru krve přítomen Zdravotní sestra

razítko zdrav. zařízení, kde byl proveden odběr, jmenovka a podpis lékaře

C) VYPLNÍ LABORATOŘ POVĚŘENÁ VYŠETŘOVÁNÍM HLADINY ALKOHOLU

Vzorek doručen dne Zásilka neporušena 1. ano, 2. ne Číslo vyšetření Vzorek vyšetřen dne

Výsledek vyšetření: g/kg METODA 1. plynová chromatografie 2. Widmarkova zkouška

razítko oddělení provádějícího vyšetření a podpis odpovědného pracovníka

ÚŘEDNÍ ZÁZNAM

o kontrole řidiče podezřelého z požití alkoholických nápojů nebo jiné návykové látky (JNL) před anebo během jízdy

Údaje ke kontrole

Místo: datum: čas:

[] dopravní kontrola [] dopravní nehoda [] jiné - jaké

Údaje ke kontrolované osobě

jméno a příjmení:

datum narození:

bydliště:

doručovací adresa: tel.:

číslo OP: číslo ŘP: skupiny ŘO: vydaný:

datová schránka:

Podezření z užití: alkoholického nápoje [] ano [] ne JNL [] ano [] ne

Vozidlo

Druh vozidla [] nákladní [] osobní r.z. [] jiné jaké

Dechová zkouška

dechový analyzátor certifikovaný [] ano [] ne typ: výr. č.:

[] dechový analyzátor čas: výsledek: čas opakované:
výsledek:

[] detekční trubička výsledek: [] pod dělicí rysku [] dělicí ryska [] nad dělicí rysku

[] osoba odmítá důvod

Orientační vyšetření na jinou návykovou látku

orientační vyšetření na jinou návykovou látku provedeno ano ne

typ testeru: výsledek: pozitivní negativní

zjištěná návyková látka:

Cannabis Amphetamines, Methamph. Cocaine Opiates jiná
.....

Na dotaz, zda požívala alkoholický nápoj nebo jinou návykovou látku, osoba uvedla

alkohol ano ne druh, množství

od kdy: do kdy:

JNL ano ne druh, množství

od kdy: do kdy:

odmítla uvést

Chování ovládané řečnost unavené, zpomalené
 odmítavé agresivní nepřirozená veselost
 nervózní hyperaktivní zmatečné, neklidné
 apatické jiné

Nálada nenápadná depresivní tupá
 podrážděná euforická křičí
 vzlyká ustrašená panická
 pocit všemocnosti jiná

Koordinace pohybů koordinované nekoordinované - jak

Orientace: normální dezorientována (časově, místně ve vztahu k osobám)

Postoj: jistý / normální nejistý

Chůze: jistá / normální nejistá

Řeč: normální koktání nevýrazná překotnost mluvení upovídánost

Paměť: normální narušená, jak

Oblečení: přiměřené nepřiměřené znečištěné

Barva kůže: normální bledá, popelavá zarudlá jiná

